

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานชิ้นนี้เป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในชุมชนชนบท เขต อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รายละเอียดที่นำเสนอจะ เป็นข้อมูลที่ ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำ หรือผู้รู้ในชุมชน เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ และลักษณะทั่วไปทาง ด้านสังคมเศรษฐกิจของชุมชนที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวหรือภรรยา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 สภาพภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไปของชุมชน

4.2 ลักษณะทั่วไปที่ได้จากการสำรวจครัวเรือน

4.2.1 ลักษณะทั่วไปของประชากร

4.2.2 สุขภาพสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย

4.2.3 การมีส่วนร่วมในชุมชนของครัวเรือน

4.3 พฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในภาวะปกติ ได้แก่ การบริโภคอาหาร การ อนามัยแม่และเด็ก การดูแลตนเองเมื่อยังไม่เจ็บป่วย การเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการ สุขภาพ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา และการเคยใช้ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

4.4 พฤติกรรมสุขภาพในภาวะที่เจ็บป่วย ได้แก่ ใช้ หวัด ไอ ท้องเดิน ท้องผูก ารกระเพาะอาหาร ปวดศีรษะ ปวดฟัน ปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อ นอนไม่หลับ และแผล เปื่อย พุพอง สถานบริการสาธารณสุขที่ไปใช้บริการ ความคิดเห็นในการไปใช้สถานบริการ สุขภาพ

4.5 ความต้องการของประชาชนต่อบริการสาธารณสุขของรัฐ

4.1 สภาพภูมิศาสตร์และลักษณะทั่วไปของชุมชน

ตำบลโนนท่อน

บ้านโนน หมู่ที่ 1

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

บ้านโนนหมู่ที่ 1 ต.โนนท่อน อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นบ้านที่ตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2400 กลุ่มชนที่ก่อตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ห่างจากบ้านท่อนหมู่ที่ 2 ประมาณ 500 เมตร

ที่ตั้งและประชากร

บ้านโนนอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 16 กม. มีพื้นที่ในการตั้งบ้านเรือน 120 ไร่ การตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีถนนผ่านกลางหมู่บ้าน แบ่งหมู่บ้านออกเป็น คุ่มต่าง ๆ อาณาเขตของหมู่บ้าน ทิศเหนือติดต่อกับบ้านบึงแก ทิศใต้ติดต่อกับบ้านท่อน ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านกุดพังเครือและคลองชลประทาน ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านคำบอน

บ้านโนน มีจำนวนหลังคาเรือน 260 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 1,751 คน ชาย 940 คน หญิง 811 คน เด็กอายุ 0-5 ปี มี 84 คน ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 108 คน มีวัด 1 แห่ง โรงเรียน 1 แห่ง เป็นโรงเรียนที่มีตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 มีนักเรียน 400 คน ครู 22 คน มีร้านค้า 7 แห่ง โรงสีข้าว 6 แห่ง บ่อบาดาล 7 แห่ง และมีบ่อบาดาลจากโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง 1 แห่ง แต่ไม่สามารถนำน้ำมาใช้ได้ เพราะน้ำมีรสเค็ม จึงไม่ได้ใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำแห่งนี้

การคมนาคม

การติดต่อกับหมู่บ้านอื่น โดยการเดินเท้า และรถโดยสารประจำทาง ซึ่งวิ่งผ่านหมู่บ้านไปยังหมู่บ้านใกล้เคียงและตัวอำเภอ สภาพถนนเป็นดินลูกรัง บางแห่งมีสภาพขรุขระ มีรถวิ่งตลอดวัน ค่าโดยสารคนละ 6 บาทต่อเที่ยว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชาชนในหมู่บ้านนี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ มีพื้นที่ทำขึ้นการเพาะปลูก 2,000 ไร่ ในจำนวนพื้นที่ 2,000 ไร่ นี้ เป็นพื้นที่ทำการเพาะปลูกพืชไร่ 2 ไร่/ปี จำนวน 1,100 ไร่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกคือคลองชลประทาน มีพื้นที่สาธารณะ

128 ไร่ ผู้ที่อยู่อาศัยแรงงานบางส่วนไปทำงานรับจ้างและทำงานโรงงานแหวน ประชาชนของหมู่บ้านนี้เมื่อเสร็จสิ้นฤดูทำนาจะทอผ้า ทอเสื่อ รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 45,328 บาท/ปี

ภาวะด้านสาธารณสุข

ประชาชนในหมู่บ้านเมื่อมีการเจ็บป่วยไปใช้บริการที่สถานอนามัยตำบล ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านท่อน หมู่ที่ 2 มีอาสาสมัครสาธารณสุขคือ อสม. 1 คน พสส. 14 คน ไม่มีกองทุนยา การเจ็บป่วยบางครั้งชาวบ้านจะไปซื้อยาที่ร้านขายของชำ ซึ่งมียาแก้ปวด แก้ไข้ และยาอื่น ๆ ที่ชาวบ้านนิยมใช้จำหน่ายด้วย นอกจากนี้ อสม. ก็ได้จัดหายามาขายเองที่บ้าน

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและการเจ็บป่วย ประชาชนยังมีความเชื่อในการรักษาโดยหมอธรรม หมอสมุนไพร และหมอผีฟ้า บ้านโนนมีบ้านที่มีสัมฤทธิ์หลักสุขาภิบาล 200 หลังคาเรือน โรคระบาดในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีเฉพาะโรคระบาดของวัวควาย คือ เหาเปื่อย และปากเปื่อย

การสื่อสารในหมู่บ้าน

บ้านโนน เป็นหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ การได้รับข่าวสารจากภายนอกได้รับจากวิทยุและโทรทัศน์ ทางไปรษณีย์ ข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยได้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีหอกระจายข่าวสำหรับรับฟังข่าวจากทางราชการ โดยผู้หมู่บ้านเป็นผู้แจ้งข่าว

การพัฒนาหมู่บ้าน

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีการพัฒนาวัดในเรื่องความสะอาด และสร้างห้องน้ำ ชุบน้ำดื่ม 2 แห่ง พัฒนากนชนหมู่บ้าน รายได้ที่ได้มาพัฒนามาจากการระดมเงินบริจาคในหมู่บ้าน โดยเฉลี่ยประชาชนจะจ่ายเงินประมาณ 100 บาท/หลังคาเรือน

กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

กลุ่มต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน คือ กลุ่มเยาวชน มีสมาชิก 40 คน ร่วมกันพัฒนาความสะอาดของหมู่บ้าน

กลุ่มแม่บ้านมีสมาชิก 80 คน ร่วมพัฒนาหมู่บ้าน และร่วมกิจกรรมอาหารเสริมสำหรับเด็กอายุ 0-5 ปี

กลุ่มผู้เลี้ยงไหมมีสมาชิก 30 คน

ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน

1. ต้องการให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในหมู่บ้าน
2. มีกองทุนยา รักษาทั้งคนและสัตว์
3. มีตลาดนัดในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวทุก ๆ ปี
4. มีสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน

บ้านท่อน หมู่ที่ 2

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

บ้านท่อนหมู่ที่ 2 ต.รัตนท่อน อ.เมือง จ.ขอนแก่น แต่เดิมนั้นขึ้นอยู่กับตำบลบึงแก โดยในปี พ.ศ. 2330 นายหาญ เสมียนคำ ได้อพยพครอบครัวมาจากบ้านเมืองเก่ามาตั้งที่บ้านท่อน ซึ่งเดิมเป็นป่าดงท่อน ปัจจุบันต้นไม้ชนิดนี้เหลือน้อยมาก การทำไร่ทำนาอุดมสมบูรณ์ จึงมีผู้อพยพมาอยู่กันมากขึ้น เช่น มาจาก จ.อุบลราชธานี ต่อมาได้มีการตั้งหมู่บ้านขึ้นคือขุนแก้ว เกิดไทย และเปลี่ยนผู้นำหมู่บ้านมาหลายคน ต่อมาได้ขึ้นสำราญราษฎรบำรุง เป็นกำนัน ได้ย้ายมาขึ้นกับ ต.สำราญ พ.ศ. 2530 แยกออกเป็น ต.รัตนท่อน มี 7 หมู่บ้าน บ้านท่อนได้รับการจัดให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ในปี พ.ศ. 2531 ปัจจุบันมีกำนันเป็นผู้ปกครอง

ที่ตั้งและประชากร

บ้านท่อนอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 16 กม. มีพื้นที่ใช้ตั้งบ้านเรือน 270 ไร่ มี 318 หลังคาเรือน พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่ มีคลองชลประทานผ่านด้านหลัง หมู่บ้านมีแหล่งน้ำธรรมชาติ 3 แห่ง คือ บึงชีเบ็ดมีเนื้อที่ 30 ไร่ หนองเซ มีเนื้อที่ 7 ไร่ และหนองวัง มีเนื้อที่ 43 ไร่ แหล่งน้ำธรรมชาติทั้ง 3 แหล่งนี้มีน้ำเพียงพอตลอดปี

การตั้งบ้านเรือน อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีถนนผ่านกลางหมู่บ้าน และแยกเป็นซอย แบ่งหมู่บ้านเป็นคุ่มต่าง ๆ มีวัด 2 แห่ง ส่วนโรงเรียนนั้นใช้ร่วมกัน และมีโรงเรียนอยู่ที่บ้านรัตนหมู่ที่ 1 มีร้านขายของชำ 14 ร้าน โรงสี 7 แห่ง มีประชากร 1,547 คน ชาย 710 คน หญิง 837 คน เด็กอายุ 0-5 ปี 103 คน ผู้มีอายุ 60 ปีและมากกว่า 137 คน อาณาเขตของหมู่บ้านทิศเหนือติดต่อกับบ้านรัตน ทิศใต้ติดต่อกับบ้านไถ่นา ทิศตะวันออกติด

คลองชลประทาน ทิศตะวันตกติดต่อกับถนนมิตรภาพ

การคมนาคม

การเดินทางติดต่อกันระหว่างหมู่บ้านซึ่งการเดินทางด้วยเท้า และรถโดยสารประจำทาง โดยใช้เส้นทางถนนมิตรภาพ ซึ่งเป็นระยะทางประมาณ 16 กม. ระหว่างหมู่บ้านถึงตัวอำเภอ เส้นทางแยกเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลูกรังอัดแน่น การเดินทางติดต่อกันระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง นอกจากนี้มีถนนลูกรังเรียบคลองชลประทานทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน มีรถสองแถววิ่งผ่านหมู่บ้านต่าง ๆ ถึงตลาดหรือตัวอำเภอตลอดวัน ค่าโดยสารเที่ยวละ 6 บาท สภาพถนนที่เข้าการคมนาคมเข้าออกหมู่บ้านสามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล ในช่วงฤดูฝนถนนจะไม่เรียบเหมือนช่วงฤดูอื่น แต่ไม่เป็นอุปสรรคในการเดินทาง

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ มีอาชีพทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง ไร่ถั่ว มีพื้นที่มาก แต่มีเจ้าของที่ดินน้อย นอกจากนี้มีการเลี้ยงไก่ไข่ ไก่เนื้อ 5 ครอบครัว ปลุกกล้วยเหือง 158 ครอบครัว วนเนื้อที่ 1,500 ไร่ มีการเลี้ยงปลานิลและปลายี่สก พื้นที่ที่ใช้ทำการเพาะปลูก 4,500 ไร่ มีพื้นที่ที่สามารถปลูกพืชได้ 2 ครั้งต่อปี 1,500 ไร่ พื้นที่สาธารณะประมาณ 75 ไร่ เนื่องจากหมู่บ้านมีที่ดินติดต่อกับคลองชลประทานจึงสามารถปลูกพืชได้ปีละ 2 ครั้ง ส่วนที่ดินที่อยู่ไกลจากคลองชลประทาน การเพาะปลูกได้ปีละครั้ง และต้องอาศัยน้ำฝน

องค์กรที่เข้ามาช่วยเหลือด้านการเกษตร โดยมีกองทุนการเกษตรของกลุ่มแม่บ้านกองทุน EEC ตลาดร่วมยุโรบ เป็นกองทุนเพื่อเลี้ยงไหม 250 หลังคาเรือน และมีโครงการเลี้ยงไหมแบบประหยัดของเกษตรอำเภอ 15 หลังคาเรือน มีกลุ่มสินเชื่อเพื่อการเกษตร (ธ.ก.ส) เลี้ยงวัวนม วัวเนื้อ หมูและไก่ หมู่บ้านนี้มีตลาดนัดกล้วยเหืองทุก ๆ เดือนเมษายน โดยจัดขึ้นที่ศาลากลางบ้าน รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 45,522 บาท/ปี มีคนในวัยแรงงานไม่มีงานทำ 10 ราย

ภาวะด้านสาธารณสุข

บ้านท่อนเป็นที่ตั้งของสถานีอนามัยตำบล มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3 คน มีอาสาสมัครสาธารณสุข คือ พสส./อสม. มีการประสานงานกันดี และแจ้งข่าวสารสุขภาพให้แก่

ประชาชน มีการจัดตั้งกองทุนยาขึ้นในปี พ.ศ. 2527 ปัจจุบันล้มเลิกไปแล้ว เพราะสมาชิก
 ไม่นิยมใช้บริการ และผู้ขายไม่สะดวกต้องไปประกอบอาชีพ มีโครงการบัตรสุขภาพ มี
 สมาชิก 247 หลังคาเรือน ซึ่งประชาชนมีความเห็นว่า คัมค่า ที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก มี
 ส่วนที่ถูกหลักสุขภาพ 300 หลังคาเรือน ด้านการเจ็บป่วยและการปฏิบัติตน ประชาชนมี
 ความเชื่อถือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่ก็ยังมีบางคนที่ไม่เชื่อว่าการเจ็บป่วยนั้นมาจากผีทำ
 อยางไรก็ตามก็ยังไปรับการรักษากับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและแพทย์ การใช้สมุนไพรในการ
 รักษาโรคมีเป็นส่วเล็กน้อย การเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ บางครั้งประชาชนก็ไปซื้อยาจากร้าน
 ขายของชำ ซึ่งมียาแก้ปวด แก้ไข้ และยาอื่น ๆ ขายด้วย

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ไม่มีโรคระบาดของคน แต่มีโรคระบาดของสัตว์ ได้แก่ โรค
 ปากเปื่อย เท้าเปื่อยของวัวควาย

ด้านโรงเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไปตรวจสุขภาพและให้สุขศึกษานักเรียน

การสื่อสารในหมู่บ้าน

บ้านท่อนมีไฟฟ้าใช้ มีที่ทำการไปรษณีย์ การได้รับข่าวสารจากภายนอก หรือหน่วย
 งานต่าง ๆ ได้รับจากวิทยุซึ่งมีทุกหลังคาเรือน โทรทัศน์มีเกือบทุกหลังคาเรือน การแจ้ง
 ข่าวสารของกำนันแจ้งโดยผ่านหอกระจายข่าว มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ที่
 บ้านกำนัน

การพัฒนาหมู่บ้าน

การพัฒนาหมู่บ้านในรอบ 1 ปี ผู้นำศาสนาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ได้มีการ
 พัฒนากนรอบหมู่บ้านโดยขอบริจาคที่ดินจากประชาชน ทำเสาชิง ล้อมรั้วสถานีอนามัย ทำ
 ฝายน้ำล้น เมาเฝ้าศพ ศาลาวัดและกุฏิ

รายได้ที่นำมาพัฒนาหมู่บ้าน ได้มาจากประชาชนบริจาค ค่าเช่าสถานที่ฉายภาพยนตร์
 กลางแปลงทุกสัปดาห์ ๆ ละ 350 บาท เงิน ก.ส.ช.หมุนเวียนภายในตำบล ได้จากการ
 หักเงินทำบุญที่เข้าร่วมทำบุญในวัด ดังนี้ มอบให้วัด ร้อยละ 70.0 ให้หมู่บ้าน ร้อยละ 20.0
 ให้โรงเรียน ร้อยละ 10.0

กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

บ้านท่อนมีกลุ่มเยาวชนมีสมาชิก 80 คน กลุ่มแม่บ้าน 95 คน มีคณะกรรมการรักษา

ความสงบภายในหมู่บ้าน จำนวน 15 คน

ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน

สิ่งที่คิดว่าควรจะต้องแก้ไขขึ้นเพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชน คือ

1. สถานีตำรวจประจำตำบล เพื่อช่วยในการรักษาความปลอดภัย
2. มีโทรศัพท์ และน้ำประปา
3. ต้องการให้ราคาผลผลิตทางการเกษตรขึ้นตามสินค้าอื่น ๆ เช่น บัญ ยางพารา

แมลง ราคาข้าวควรจะสูงขึ้นด้วยรดยาไม่หยุดอยู่กับที่

4. ต้องการให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แนะนำและให้ความรู้แก่ประชาชนด้านสุขภาพอนามัยมาก ๆ

ตำบลดอนหัน

บ้านหนองหญ้าแพรก หมู่ที่ 5

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

บ้านหนองหญ้าแพรก หมู่ที่ 5 ตำบลดอนหัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตั้งเป็นหมู่บ้านมาได้ประมาณ 90 ปี หลวงวิเศษและนายคำพา ซึ่งเดินทางมาจากจังหวัดศรีสะเกษ มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านเก่าข้างหมู่บ้านนี้ ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ปัจจุบัน โดยให้ชื่อว่าหนองหญ้าแพรก เพราะมีหนองน้ำ และมีหญ้าแพรกอยู่เป็นจำนวนมากแต่ปัจจุบันไม่มีหญ้าแพรกแล้ว

ที่ตั้งและประชากร

บ้านหนองหญ้าแพรกอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 20 กม. มีพื้นที่ในการตั้งบ้านเรือน 158 ไร่ มีหนองน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ 1 แห่ง มีเนื้อที่ประมาณ 22 ไร่ มีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี การตั้งบ้านเรือนส่วนหนึ่งตั้งขนานไปตามถนนที่ตัดผ่านหมู่บ้าน รอบ ๆ หมู่บ้านเป็นทุ่งนา ไร่มันสำปะหลัง อาณาเขตของหมู่บ้าน ทิศเหนือติดต่อกับบ้านท่าแร่ ทิศใต้ติดต่อกับบ้านหลุมพญาคา ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านโนนดู่ ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านดอนหัน หมู่ที่ 11 บ้านดอนแดงและบ้านสว่าง

บ้านหนองหญ้าแพรก มีจำนวนหลังคาเรือน 168 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 998 คน เป็นชาย 484 คน หญิง 514 คน มีวัด 1 แห่ง โรงเรียน 1 แห่ง เป็น

โรงเรียนระดับประถมมีตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.6 มีนักเรียนทั้งโรงเรียน 160 คน ครู 10 คน มีร้านขายของชำ 8 แห่ง โรงสีข้าว 4 แห่ง และมีสถานอนามัยตำบลตั้งอยู่ที่หมู่บ้านนี้

การคมนาคม

การคมนาคม ติดต่อกับตัวอำเภอไชยธาราสาร ซึ่งวิ่งเข้าออกระหว่างหมู่บ้าน และตัวอำเภอตลอดวัน ค่าโดยสารเที่ยวละ 5 บาทต่อคน มีรถโดยสารออกทุก 15-20 นาที การคมนาคมติดต่อกับหมู่บ้านอื่นเป็นไปได้อย่างสะดวก เพราะมีถนนติดต่อกันถึงทุกหมู่บ้าน ลักษณะถนนเป็นดินลูกรังอัดแน่น การเดินทางสะดวกทุกฤดู

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ ทำนา ทำไร่มันสำปะหลัง มีพื้นที่ใช้ในการทำนา 1169 ไร่ พื้นที่ในการทำไร่ 1565 ไร่ การเกษตรทั้งหมดต้องพึ่งพาน้ำฝนจึงทำนา ทำไร่ได้ปีละครั้ง ประกอบกับดินเดิม การเพาะปลูกจึงไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร การย้ายถิ่นไปหางานทำนอกหมู่บ้าน มีเป็นส่วนน้อยและไปชั่วคราวภายหลังฤดูเก็บเกี่ยว เมื่อถึงฤดูทำนาก็กลับมาทำนา มีผู้ที่อยู่นายแรงงานและไม่มีงานทำประมาณ ร้อยละ 20.0 หมู่บ้านนี้ไม่มีกองทุนหรือบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตร รายได้ของหมู่บ้านที่นำเข้ามาเป็นส่วนกลางคือ รายได้จากคัรวานละ 30 บาท รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 30,540 บาท/ปี

ภาวะด้านสาธารณสุข

บ้านหนองหญ้าแพรก มีสถานอนามัยตำบลตั้งอยู่ มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 3 คน ให้บริการและดูแลสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี หมู่บ้านนี้ไม่มีกองทุนยา เมื่อเจ็บป่วยประชาชนจะซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้าน ซึ่งมียาขายหลายชนิดทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ คัรวาเรือนที่มีสามที่ถกหลักสาขาภิบาล 136 หลังคาเรือน

ความเชื่อ และพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนส่วนใหญ่บริโภคอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ความเชื่อเรื่องอาหารแสลงงานหญิงตั้งครรภ์ และหลังคลอดมีน้อย ประชาชนมีการตื่นตัวมากขึ้น เพราะได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แต่ยังไม่มีความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ โดยเอาธูปเทียนไปบูชาพระขอมาพระที่วัดภายในหมู่บ้าน ความเชื่อในการรักษาภูสวัส โดยใช้หมอเบา

หมู่บ้านนี้มี พสส./อสม. จำนวน 15 คน การเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ในรอบปี มีไข้เลือดออก และท้องร่วง แต่มีจำนวนน้อยได้รับการรักษาหาย มีโรคระบาดของสัตว์ ได้แก่ โรคปากเปื่อย เหาเปื่อยของวัวควาย ได้มีการฉีดวัคซีนให้แก่สัตว์เลี้ยง

การสื่อสารในหมู่บ้าน

การได้รับข่าวสารโดยเฉพาะทางด้านสุขภาพอนามัยได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยจะแจ้งข่าวต่าง ๆ ผ่าน พสส./อสม. และพสส./อสม. จะประกาศข่าวโดยผ่านทางหอกระจายข่าว หมู่บ้านนี้มีไฟฟ้าใช้ถึง ร้อยละ 90.0 ของจำนวนหลังคาเรือน ทุกครัวเรือน จึงมีเครื่องรับวิทยุ มีโทรทัศน์ประมาณ ร้อยละ 50.0 มีการติดต่อการศึกษาที่ท่ารถและร้านค้าประจำหมู่บ้าน มีประเพณีตำบลอยู่ที่ตำบลท่าพระ จะมาส่งข่าวสารและจดหมายตามบ้านทุกวัน ส่วนข่าวสารจากราชการจะนำมาไว้ที่ผู้ใหญ่บ้าน ภายในหมู่บ้านมีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน อยู่ที่สหกรณ์ร้านค้าของหมู่บ้าน

การพัฒนาหมู่บ้าน

การพัฒนาในรอบ 1 ปี มีการซ่อมแซมถนน ขุดบ่อน้ำดื่ม

การจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

หมู่บ้านนี้มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชน มีสมาชิก 20 คน กิจกรรมของกลุ่มคือช่วยพัฒนาหมู่บ้านและช่วยพัฒนางานบุญต่าง ๆ กลุ่มแม่บ้านมีสมาชิก 23 คน กิจกรรมของกลุ่มคือการทำอาหารเสริมสำหรับเด็ก กลุ่มเลี้ยงวัว มีสมาชิก 30 คน กิจกรรมของกลุ่มคือ ช่วยดูแลเมื่อมีการฉีดวัคซีนสัตว์เลี้ยง

ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน

มีการจัดแข่งกีฬาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่มาตรวจสุขภาพนักเรียนปีละ 2 ครั้ง

ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน

ต้องการให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำในการทำเกษตร เพื่อให้สามารถทำการเกษตรได้ และคนไม่ว่างงาน รายได้ของชาวบ้านจะดีขึ้น

บ้านหนองหญ้าแพรก หมู่ที่ 11

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

บ้านหนองหญ้าแพรก หมู่ที่ 11 ต.ดอนหัน อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นหมู่บ้านที่ตั้งขึ้น

าหมู่ โดยแยกออกมาจากบ้านหนองหญ้าแพรกหมู่ที่ 5 ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ซึ่งในขณะนั้นมีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 64 หลังคาเรือน มีผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 2 คน ปัจจุบันกำหนดเป็นผู้ปกครอง

ที่ตั้งและประชากร

บ้านหนองหญ้าแพรก หมู่ที่ 11 แยกแยกออกมาจากหมู่ที่ 5 โดยใช้ถนนที่แยกมาจากถนนที่เชื่อมระหว่าง จังหวัดขอนแก่น กับอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ถนนที่แยกตัดผ่านหมู่บ้านนี้ใช้ติดต่อคมนาคมกับบ้านท่าแร่ และบ้านอื่น ๆ ของตำบลดอนหัน การตั้งบ้านเรือนขนานไปตามความยาวของถนน หมู่บ้านนี้ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ แต่จะไปอาศัยแหล่งน้ำจากหมู่ที่ 5 และบ้านท่าแร่หมู่ที่ 10 พื้นที่ที่ใช้ตั้งบ้านเรือนมี 36 ไร่ อาณาเขตของหมู่บ้านคือ ทิศเหนือติดต่อกับบ้านท่าแร่ ทิศใต้ติดต่อกับบ้านหลุมพญาคา ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านหนองหญ้าแพรกหมู่ที่ 5 ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านสว่าง

บ้านหนองหญ้าแพรก หมู่ที่ 11 ปัจจุบันมี 82 หลังคาเรือน มีร้านขายของชำ 5 แห่ง โรงสีข้าว 1 แห่ง การทำพิธีทางศาสนาเข้าร่วมกับหมู่ที่ 5 ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งถนนตรงข้ามหมู่บ้าน โรงเรียนเข้าร่วมกันกับหมู่ที่ 5 และบ้านท่าแร่ มีบ่อน้ำที่ขุดขึ้นเอง 6 แห่ง และบ่อบาดาล 3 แห่ง

การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อระหว่างหมู่บ้านกับตัวอำเภอใช้รถโดยสาร ซึ่งมีรถออกจากหมู่บ้านตั้งแต่เวลา 4.30 น. และเที่ยวสุดท้ายเวลา 18.00 น. ค่าโดยสารเที่ยวละ 5 บาทต่อคน ลักษณะถนนเป็นดินลูกรังอัดแน่นใช้ได้ดีทุกฤดูกาล การติดต่อกับหมู่บ้านอื่นก็ใช้ทั้งการเดินทางและรถโดยสาร

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

บ้านหนองหญ้าแพรกหมู่ที่ 11 มีพื้นที่ทั้งหมดที่ใช้ในการทำนา 644 ไร่ ทำไร่ 366 ไร่ ทำสวน 28 ไร่ และเป็นที่สาธารณะ 80 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำไร่ทำสวนเป็นหลัก มีจำนวนน้อยที่ไปรับจ้างเป็นกรรมกรก่อสร้าง ไม่มีคนว่างงาน พื้นที่ใช้ทำการเพาะปลูกเป็นดินปนทรายและดินเค็ม ผลผลิตการเกษตรที่ได้น้อย ปลูกพืชได้ปีละครั้ง เนื่องจากการเกษตรทั้งหมดต้องอาศัยน้ำฝน องค์การที่เข้ามาช่วยเหลือได้แก่ ธ.ก.ส. เพื่อให้

สิ้นเชื่อด้านการเกษตร รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 61,040 บาทต่อปี

ภาวะด้านสาธารณสุข

เมื่อเจ็บป่วยประชาชนในหมู่บ้านจะใช้บริการของสถานอนามัยตำบล ซึ่งตั้งอยู่ห่างหมู่บ้านประมาณ 500 เมตร ถ้ามีปัญหาการเจ็บป่วยมาก ๆ จะไปรับบริการที่โรงพยาบาล ศูนย์ขอนแก่น การเจ็บป่วยเล็กน้อยจะดูแลตนเอง โดยไปซื้อยาแก้ปวด แก้ไข้ จากร้านขายของชำ หมู่บ้านนี้มีพสส./อสม. 5 คน

ความเชื่อด้านสุขภาพอนามัย มีการอยู่ไฟของหญิงหลังคลอดและงาดอาหารแสง เช่น เนื้อควายเพือก ผักชะอม ปลาช่อน เป็นไข้จะไม่รับประทานแดงไหม เป็นไข้หัวัดไม่รับประทานอาหารที่มีรสเปรี้ยว ประชาชนส่วนใหญ่นิยมบริโภคอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ หมู่บ้านนี้มีลำน้ำที่ถูกหลักสุขภาพีกาบล 76 หลังคาเรือน มีการควบคุมโรคระบาดของสัตว์ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากเปื่อย เหาเปื่อยของวัวควาย และโรคนิวคาสเซิลในไก่

ในโรงเรียนมีโครงการส่งเสริมสุขภาพ คือ โครงการอาหารกลางวัน มีการตรวจสุขภาพ โดยครู และอาสาสมัครสาธารณสุขนักเรียน (อ.ส.ร) มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพนักเรียน

การสื่อสารในหมู่บ้าน

การได้รับข่าวสารจากภายนอกหมู่บ้าน ได้รับทางวิทยุเช่นเดียวกับหมู่ที่ 5 หมู่บ้านนี้มีไฟฟ้าใช้ มีเครื่องรับโทรทัศน์ประมาณ 30 หลังคาเรือน บางหลังคาเรือนมีวิทยุ มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยได้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยผ่านพสส./อสม. และเผยแพร่ผ่านทางหอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารทั้งหมู่บ้าน

การพัฒนาหมู่บ้าน

การพัฒนาหมู่บ้านในรอบ 1 ปี มีการพัฒนาถนน ทำรั้ว และสร้างที่ทำการคุ้มแต่ละคุ้ม

การจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

มีการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงไหม มีสมาชิก 15 คน กลุ่มแม่บ้าน 36 คน กลุ่มเยาวชน 17 คน กลุ่มรักษาความปลอดภัย ได้มีการจัดตั้งเวรยามในเวลากลางคืน คั่นละ 2 พลัด คือตั้งแต่เวลา 20.00-24.00 น. และเวลา 24.00-05.00 น.

ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านโรงเรียนและชุมชน

มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้นำชุมชน เพื่อปรึกษาในการแก้ไขปัญหาสภาพ
การจัดแข่งขันกีฬาร่วมกันที่โรงเรียน

ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน

1. มีโรงพยาบาลประจำตำบล ที่มีแพทย์ พยาบาล ทำงานประจำ และมีเตียง
ให้คนไข้นอนพักรักษา
2. ให้มีการอบรมเรื่องสุขภาพอนามัยแก่ พสส./อสม. เป็นประจำ
3. มีประปาหมู่บ้าน
4. มีถนนคอนกรีตกลางหมู่บ้าน
5. มีการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร เช่น มีเมล็ดพันธุ์ที่ดี มีการให้ความรู้ที่ถูกต้อง
เกี่ยวกับยาปราบศัตรูพืช

ตำบลบ้านหว้า

บ้านเหล่าโพทอง หมู่ที่ 7

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

บ้านเหล่าโพทองหมู่ที่ 7 ต.บ้านหว้า อ.เมือง จ.ขอนแก่น ตั้งหมู่บ้านพร้อม ๆ
กับบ้านเหล่าโพทอง หมู่ที่ 12 การเริ่มตั้งบ้านเรือนในระยะแรกไม่สามารถยืนยันได้
เพียงแต่ในระยะแรกอพยพมาจากบ้านหว้า 4 ครอบครัว มาอยู่ที่หมู่ที่ 7 ในปัจจุบัน ต่อมา
ก่อน พ.ศ. 2443 มีชาวบ้านอพยพมาจากจังหวัดอุบลราชธานี ขยายเป็นหมู่บ้านใหญ่ขึ้น ทั้ง
2 หมู่บ้านนี้ แบ่งแยกกันโดยถนนที่ผ่านกลางหมู่บ้าน

ที่ตั้งและประชากร

บ้านเหล่าโพทอง หมู่ที่ 7 อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 25 กม. ลักษณะ
การตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มระหว่างฤดูกาลที่น้ำขึ้น พื้นที่สำหรับตั้งบ้านเรือนมี 57 ไร่
อาณาเขตติดต่อกับชุมชนอื่นมีดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับบ้านโคกสูง ทิศใต้ติดต่อกับบ้านหัวสระ
ต.ดอนช้าง ทิศตะวันออกติดต่อกับ ต.ดอนช้าง ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านเหล่าโพทอง หมู่ที่

จำนวนหลังคาเรือนมีทั้งหมด 164 หลังคาเรือน มีประชากร 742 คน เป็นชาย 378 คน หญิง 364 คน เด็กอายุ 0-5 ปี มี 50 คน มีวัด 1 แห่ง ำซ้เป็นัที่ประภอภพิธิทางศาสนาารวมกันทั้ง 2 หมู่บ้าน

การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงใช้การเดินเท้าหรือจักรยาน บางครอบครัว ำซ้รถจักรยานยนต์ หรือรถยนต์ สำหรับการติดต่อกับหมู่บ้านที่ห่างไกลและตัวอำเภอเมือง ำซ้การเดินทางด้วยรถยนต์โดยสารประจำทาง ค่าโดยสารเที่ยวละ 5 บาทต่อคน สภาพถนนเป็นดินลูกรัง บางช่วงเป็นดินปนทราย ซึ่งจะเป็นหลุมเป็นบ่อบ้างในช่วงฤดูฝน การคมนาคมไม่ลำบากถึงกับขาดการติดต่อกับตัวอำเภอ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา กลุ่มหนุ่มสาวที่อยู่วัยแรงงานจะไปรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแหวน และทองคำ มีผู้ไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางและสิงคโปร์ประมาณ 10 คน ประชาชนในหมู่บ้านไม่นิยมมาทำงานในกรุงเทพฯ แต่จะไปรับจ้างที่ตัวอำเภอ โดยเข้าไปเป็นลูกจ้างรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว 58,627 บาทต่อปี

พื้นที่ที่เข้ารับการเพาะปลูกประมาณ 2,000 ไร่ และเป็นพื้นที่สาธารณะ 100 ไร่ บ้านเหล่าโพหนองหมู่ที่ 7 เป็นที่ตั้งของศาลาประชาคม ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นสถานที่สำหรับสาธิตวิธีการทอเสื่อ ซึ่งโครงการนี้ริเริ่มมาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2534 โดยมีพัฒนาการและเจ้าหน้าที่อุตสาหกรรมจังหวัดมาเริ่มดำเนินโครงการ เมื่อเริ่มโครงการมีสมาชิกทั้งสิ้น 28 คน ปัจจุบันเหลือสมาชิกประมาณ 10 คน สาเหตุที่ลดลงเพราะรายได้จากการขายเสื่อไม่ดีเท่ากับการเข้าไปรับจ้างในเมือง เสื่อที่เป็นผลผลิตจะขายในราคาฝืนละ 100 บาท

สถาบันทางการเงินที่เข้ามามีบทบาทในหมู่บ้านนี้ คือ ธ.ก.ส. มีสมาชิกทั้งสิ้น 150-160 คน ตั้งขึ้นเพื่อกู้เงินมาซื้อวัสดุการเกษตร โดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ 12-15 ต่อปี กลุ่มเลี้ยงไหมมีรายได้จากการเลี้ยงไหม 5,000 บาทต่อปี

ปัจจุบันหมู่บ้านนี้มีเงินสะสมอยู่ 20,000 บาท ซึ่งเหลือจากการจัดงานเข้าพรรษา และออกพรรษา

ภาวะด้านสาธารณสุข

เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลบ้านหว่า จะเข้ามาที่หมู่บ้านเดือนละครั้ง โดยมาเก็บอุจจาระเพื่อตรวจหาพยาธิ ซึ่งนำเด็กอายุ 0-5 ปี สานิดการทำอาหารเสริม เช่น นมกัวเหลียง ให้สุศึกษา หมู่บ้านนี้ไม่มีกองทุนยา แต่ได้มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนที่ต้องการซื้อบัตรสุขภาพตั้งแต่เดือนมกราคม 2535 ในขณะที่ผู้วิจัยเข้าไปรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ ยังไม่มีการรวบรวมหุ้น เมื่อมีการเจ็บป่วยประชาชนไปใช้บริการที่สถานีอนามัยตำบลบ้านหว่า ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 11 และอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กม. ประชาชนมีความรู้สึกว่าการไปใช้บริการที่สถานีอนามัยไม่สะดวก

หมู่บ้านนี้มีส่วนที่ถูกหลักสุขภาพ 131 หลังคาเรือน และมีแหล่งน้ำขี้ ซึ่งเป็นบ่อขุด และบ่อบาดาล 128 บ่อ มีน้ำใช้ตลอดปี ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดแล้ง

ความเชื่อด้านสุขภาพอนามัย ผู้หญิงหลังคลอดจะอยู่ไฟประมาณ 7-10 วัน มีการงดอาหารแสดงบางอย่าง เช่น ไข่ ปลาบางชนิด เช่น ปลาสวาย ปลาชะโด ส้มตำ เบ็ดเทศ เพราะเชื่อว่าจะทำให้มดลูกไม่เข้าอู่ เวลาเป็นไข้ห้ามกินกัวผักยาว แดงทุกชนิด มะขามและส้มเขียวหวาน เพราะเชื่อว่าจะทำให้มีอาการรุนแรงขึ้น หมู่บ้านนี้มีหมอน้ำมนต์ 1 คน ชาวบ้านมักไปขอรับบริการในกรณีที่เกิดควาย แขนเดาะ รกคว่ำ หกล้ม เพื่อรับการเป่าน้ำมนต์ มีกรรไกรขยาย พร้อมทั้งฉายภาพยนตร์เข้ามาในหมู่บ้านปีละ 1-2 ครั้ง ยาที่นำมาขาย เป็นพวกวิตามิน แก้กษัย ปวดหลัง ปวดเอว ยาถ่ายพยาธิ แต่ชาวบ้านไม่นิยมซื้อ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านมี อสม. 1 คน พสส. 15 คน ปัจจุบันที่ยังคงปฏิบัติงานอยู่มีเพียง 5-6 คน

โรคระบาดในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก้ไขเลือดออก มีผู้ป่วย 2 คน แต่ไม่มีอาการรุนแรง และมีโรคระบาดในสัตว์ ได้แก่ โรคระบาดในไก่

การสื่อสารในหมู่บ้าน

หมู่บ้านนี้มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ปัจจุบันประชาชนทั้งหญิงและชายนิยมไปอ่านหนังสือพิมพ์ แต่ผู้ชายไปอ่านมากกว่าผู้หญิง ประชาชนได้รับข่าวสารทั้งทางจดหมาย โทรเลข จากไปรษณีย์ตำบล และเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ จึงสามารถได้รับข่าวสารจากวิทยุ และโทรทัศน์ โดยมีวิทยุและโทรทัศน์ไว้จนวนครอบครอง ร้อยละ 95.0 และร้อยละ

60.0 ตามลำดับ

การพัฒนาหมู่บ้าน

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ประชาชนช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน โดยการร่วมกันยกร่องถนน
ลาดดินลูกรัง ซ่อมแซมถนนที่ชำรุด และได้จัดของงบประมาณจากทางราชการมาซ่อมแซม
สะพานที่ชำรุดเนื่องจากน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2534 และร่วมกันขุดบ่อสำหรับเก็บน้ำดื่ม 1 แห่ง

กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

ได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงไหม มีสมาชิก 15 คน
กลุ่มแม่บ้านมีสมาชิก 10 คน กลุ่มเกษตรมีสมาชิก 60 คน

ข้อคิดเห็นของผู้นำชุมชน

1. ต้องการให้มีการปรับปรุงถนน
2. ต้องการแหล่งน้ำในการเกษตรเพราะพื้นดินแห้งแล้งเป็นส่วนใหญ่
3. ต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนยา
4. ต้องการให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาในหมู่บ้านบ่อย ๆ เพื่อมาแนะนำการ
อยู่ การกินเพื่อสุขภาพอนามัยของชาวบ้าน

บ้านเหล่าโพนทอง หมู่ที่ 12**ที่ตั้งและประชากร**

บ้านเหล่าโพนทอง หมู่ที่ 12 อยู่ห่างจากตัวอำเภอเมืองประมาณ 25 กม. มีพื้นที่
ใช้ในการตั้งบ้านเรือน 30 ไร่ การตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มในหมู่ญาติพี่น้อง หมู่บ้าน
นี้ตั้งอยู่บนที่ราบสูงดินเดิม น้ำกร่อย การขุดบ่อน้ำขุดลึกเพียง 4-5 เมตรก็มีน้ำ แต่เป็นน้ำ
กร่อย ซึ่งมีใช้เพียงพอตลอดปีทุกหลังคาเรือน รอบ ๆ หมู่บ้านเป็นทุ่งนา อาณาเขตของหมู่
บ้าน ทิศเหนือติดต่อกับบ้านโคกสูง ทิศใต้ติดต่อกับบ้านหัวสระ ทิศตะวันออกติดต่อกับบ้านดอน
ช้าง ทิศตะวันตกติดต่อกับบ้านเหล่าโพนทองหมู่ที่ 7

บ้านเหล่าโพนทอง หมู่ที่ 12 อ.เมือง จ.ขอนแก่น มีทั้งหมด 124 หลังคาเรือน
มีประชากร 528 คน มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ หนองเขียน ตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้าน มีเนื้อที่
2 ไร่ นอกจากนี้แก่งน้ำดอน ลำห้วยน้อย มีฝายน้ำล้น 2 แห่ง มีโรงเรียน 1 แห่ง ซึ่งเป็น
โรงเรียนที่เข้าร่วมกัน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านเหล่าโพนทอง หมู่ 2 หมู่ 7 และ หมู่ 12 เป็น

โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนประมาณ 400 คน หมู่บ้านนี้มีร้านค้า 3 แห่ง โรงสีข้าว 4 แห่ง มีแหล่งน้ำใช้จากน้ำบ่อ จำนวน 80 แห่ง มี บ่อบาดาล 1 แห่ง ซึ่ง ทรบ.กลาง มาดำเนินการให้

การคมนาคม

การติดต่อคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับตัวอำเภอ มีรถโดยสารประจำทางวิ่งรับส่งผู้โดยสารตลอดวัน ตั้งแต่เวลา 6.00 น. ถึง 19.30 น. สภาพถนนเป็นดินลูกรังอัดแน่น ใช้ได้ดีทุกฤดูกาล ค่าโดยสารเที่ยวละ 5 บาทต่อคน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง มีพื้นที่สำหรับใช้ทำการเพาะปลูกประมาณ 1,700 ไร่ พื้นที่สามารถปลูกพืชได้ 2 ครั้ง/ปี มี 50 ไร่ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะขายที่นาให้นายทุน มีแหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก 4 แห่ง คือ หนองเขียน ลำห้วยน้อย แก่งน้ำดอน และพายน้ำล้น 2 แห่ง พื้นที่ทำนาส่วนใหญ่ต้องอาศัยน้ำฝน ผลผลิตขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝนในแต่ละปี รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 36,740 บาท/ปี การเคลื่อนย้ายเพื่อไปประกอบอาชีพอื่นจะไปเมื่อเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว เช่น ไปตัดอ้อย

ภาวะด้านสาธารณสุข

หมู่บ้านนี้มีสถานอนามัยตำบลตั้งอยู่ เมื่อเจ็บป่วยชาวบ้านจะไปรับบริการที่สถานอนามัยตำบลบ้านหว้า ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านเหล่านาดี ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้าน 2 กม. ถ้าการเจ็บป่วยนั้นไม่หายจะไปรับบริการรักษาต่อที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ไม่มีกองทุนยา พสส./อสม. จะเป็นผู้ประสานงานด้านสาธารณสุขกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ความเชื่อเกี่ยวกับด้านสุขภาพอนามัย หญิงหลังคลอดส่วนใหญ่จะไม่กินเนื้อควาย ประชาชนนิยมบริโภคอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ได้แก่ ลาบ ก้อย เนื้อวัวดิบ

การดัดยา มีประชาชนจำนวนมากที่ดัดยาห่มใจ ยาบาดหาย เกี่ยวกับโรคระบาดในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาโรคระบาดของสัตว์ ได้แก่ โรคปากเปื่อย เหาเปื่อยในวัวควาย ส่วนโรคระบาดที่เกิดขึ้นในคนได้แก่โรคไข้เลือดออก หงุดหงิด

บ้านเหล่านาดี หมู่ที่ 12 มีส่วนที่ปลูกหลักสุชาภิบาล 120 หลังคาเรือน

ในโรงเรียน มีการจัดโครงการอาหารกลางวัน มีบัตรบันทึกสุขภาพสำหรับเด็ก

นักเรียนทุกคน มีการตรวจสอบสุขภาพนักเรียน และมีการประชุมร่วมกันระหว่างครู และผู้ปกครองนักเรียน ปีละครั้ง

การพัฒนาหมู่บ้าน

การพัฒนาหมู่บ้านในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ การซ่อมถนน ทำความสะอาดวัด รายได้ก็นำมาพัฒนาหมู่บ้านได้มาจากการเรียไร ชาวบ้านและได้จากผู้แทนราษฎร

กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

ได้มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ คือ กลุ่มเยาวชน มีสมาชิก 24 คน กลุ่มแม่บ้าน มีสมาชิก 9 คน มีกิจกรรมทอเสื่อ เลี้ยงไหมและทำงานร่วมกับ พสธ./อสม. ในการเฝ้าระวังทางโภชนาการ

ข้อคิดเห็นของผู้ประชุมชน

1. ควรมีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์ ปรับปรุงบ่อน้ำดื่มให้ถูกสุขอนามัย
2. ต้องการให้มีผู้นำแนะนำด้านการเกษตร
3. ต้องการให้มีผู้นำแนะนำด้านการดูแลสุขภาพ

4.2 ลักษณะทั่วไปที่ได้จากการสำรวจครัวเรือน

4.2.1 ลักษณะทั่วไปของประชากร

การวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านตัวอย่างจาก 3 ตำบล รวม 6 หมู่บ้าน สํารวจครัวเรือนได้ 359 ครัวเรือน มีประชากร 1,811 คน จำแนกตามลักษณะทั่วไปดังนี้

อายุ การสำรวจประชากรทางด้านอายุนั้น ประชากรที่สำรวจได้ทั้ง 3 ตำบล จำนวน 6 หมู่บ้าน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุ พบว่าวัยพึ่งพิงได้แก่ ช่วงอายุแรกเกิด-14 ปี มีร้อยละ 28.05 ช่วงอายุ 60 ปีและสูงกว่ามีร้อยละ 8.34 และวัยแรงงานช่วงอายุ 20-29 ปี มีร้อยละ 22.20 ถ้าพิจารณาแยกแต่ละตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อน วัยพึ่งพิงช่วงอายุแรกเกิด-14 ปี มีร้อยละ 28.26 ช่วงอายุ 60 ปีและสูงกว่ามีร้อยละ 8.26 และวัยแรงงานช่วงอายุ 20-29 ปี มีร้อยละ 20.76 ตำบลดอนหัน พบว่าวัยพึ่งพิงช่วงอายุแรกเกิด-14 ปี มีร้อยละ 28.40 ช่วงอายุ 60 ปี และสูงกว่ามีร้อยละ 8.15 และวัยแรงงาน

งานช่วงอายุ 20-29 ปี มีร้อยละ 24.20 ตำบลบ้านห้าว วัยพึ่งพิงช่วงอายุแรกเกิด-14 ปี มีร้อยละ 27.37 ช่วงอายุ 60 ปี และสูงกว่า มีร้อยละ 8.64 และประชากรวัยแรงงาน ช่วงอายุ 20-29 ปี มีร้อยละ 23.25

สรุปได้ว่า ประชากรทั้ง 3 ตำบล วัยพึ่งพิง และวัยแรงงานต่างก็มีความสอดคล้องกัน

เพศ ประชากรทั้ง 3 ตำบล เป็นเพศชายร้อยละ 49.19 เพศหญิงร้อยละ 50.81 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อนมีเพศชายร้อยละ 47.73 เพศหญิงร้อยละ 52.27 ตำบลดอนหัน เพศชายร้อยละ 50.12 เพศหญิงร้อยละ 49.88 ตำบลบ้านห้าว เพศชายร้อยละ 51.22 เพศหญิงร้อยละ 48.78 (ตาราง 1 ภาคผนวก)

ระดับการศึกษา ประชากรทั้ง 3 ตำบล จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 83.55 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 8.36 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนน้อย คือร้อยละ 0.46 การแยกพิจารณาระดับการศึกษาของแต่ละตำบล พบว่า ประชากรที่สำรวจได้ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละที่ใกล้เคียงกันคือ ตำบลโนนท่อน ร้อยละ 84.82 ตำบลดอนหันร้อยละ 82.02 และตำบลบ้านห้าวร้อยละ 82.31 (ตาราง 2 ภาคผนวก)

อาชีพ ประชากรทั้ง 3 ตำบลส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 73.52 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 15.28 การพิจารณาอาชีพของแต่ละตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อนมีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 75.34 รับจ้างร้อยละ 12.50 ตำบลดอนหัน มีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 75.49 รับจ้างร้อยละ 13.22 ตำบลบ้านห้าว มีอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 68.49 รับจ้างร้อยละ 22.19 (ตาราง 3 ภาคผนวก)

สถานภาพสมรส ประชากรทั้ง 3 ตำบล ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 73.95 รองลงมาเป็นโสด ร้อยละ 16.24 และเป็นหม้าย ร้อยละ 8.04 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อน ประชากรมีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 73.16 โสด ร้อยละ 16.77 หม้ายร้อยละ 8.15 ตำบลดอนหันสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 78.57 โสด ร้อยละ 12.80 หม้ายร้อยละ 7.86 ตำบลบ้านห้าว สถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 71.59 โสด ร้อยละ 18.05 หม้ายร้อยละ 7.99 (ตาราง 4 ภาคผนวก)

4.2.2 ด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย

ลักษณะบ้านที่อยู่อาศัย เป็นบ้านแบบถาวร ร้อยละ 92.76 การแยกพิจารณาทั้ง 3 ตำบล พบว่า ต.เนินท่อน มีร้อยละ 88.57 ต.ดอนหัน ร้อยละ 95.18 และตำบลบ้านห้วย ร้อยละ 98.02

ความคงทนของบ้านที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีความคงทนร้อยละ 93.31 ซึ่งตำบลเนินท่อน มีบ้านที่อยู่อาศัย มีความคงทนร้อยละ 92.57 ตำบลดอนหัน ร้อยละ 93.98 ตำบลบ้านห้วยร้อยละ 94.03

ความปลอดภัยในบ้านเรือน มีความปลอดภัยร้อยละ 66.57 ตำบลเนินท่อน มีความปลอดภัยในบ้านเรือนร้อยละ 66.29 ตำบลดอนหันร้อยละ 63.86 ตำบลบ้านห้วย ร้อยละ 69.31 (ตาราง 5 ภาคผนวก)

การสุขาภิบาลบ้านเรือนที่ถูกสุขลักษณะ พิจารณาแยกเป็นภายในบ้าน และภายนอกบ้าน พบว่า ภายในบ้านมีการสุขาภิบาลที่ถูกสุขลักษณะร้อยละ 47.91 ไม่ถูกสุขลักษณะร้อยละ 52.09 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลเนินท่อน ถูกสุขลักษณะ ร้อยละ 48.00 ตำบลดอนหันร้อยละ 39.76 ตำบลบ้านห้วยร้อยละ 54.46 ส่วนการสุขาภิบาลภายนอกบ้าน ถูกสุขลักษณะร้อยละ 38.72 ไม่ถูกสุขลักษณะร้อยละ 61.28 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลเนินท่อนถูกหลักสุขาภิบาลหรือถูกสุขลักษณะเพียงร้อยละ 41.14 ตำบลดอนหันร้อยละ 33.73 และตำบลบ้านห้วย ร้อยละ 61.39 (ตาราง 5 ภาคผนวก)

การมีปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และยาปราบศัตรูพืชไว้ใช้ในรอบครองและการเก็บสารต่าง ๆ ดังกล่าวไว้อย่างปลอดภัย พบว่า มีสารดังกล่าวไว้ใช้ในรอบครองร้อยละ 40.67 และเก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 74.66 ถ้าแยกตามตำบลต่าง ๆ แล้ว พบว่า ตำบลเนินท่อน หลังคาเรือนที่มียาฆ่าแมลง ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช มีร้อยละ 49.14 เก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 73.66 ตำบลดอนหัน มีร้อยละ 39.76 เก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 84.85 และตำบลบ้านห้วย มีร้อยละ 26.73 และเก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 66.67 (ตาราง 6 ภาคผนวก)

การมียารักษาโรคเก็บไว้ที่บ้าน พบว่า มีร้อยละ 95.26 และเก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 84.80 แยกพิจารณาแต่ละตำบล พบว่าตำบลเนินท่อนหลังคาเรือนที่มียารักษาโรคเก็บไว้มีร้อยละ 95.43 เก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 80.84 ตำบลดอนหันมีร้อยละ

97.59 เก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 85.19 ตำบลบ้านห้วมีร้อยละ 93.07 และเก็บไว้อย่างปลอดภัยร้อยละ 91.49 (ตาราง 7 ภาคผนวก)

การเก็บอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้ว และการเก็บภาชนะใส่อาหาร พบว่า การเก็บอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้วอย่างถูกสุขลักษณะร้อยละ 92.48 และเก็บภาชนะใส่อาหารในตู้เก็บอาหารร้อยละ 71.31 ถ้าแยกพิจารณาแต่ละตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อนเก็บอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้วอย่างถูกสุขลักษณะร้อยละ 94.88 ตำบลดอนหันร้อยละ 86.75 ตำบลบ้านห้วร้อยละ 93.07 ส่วนการเก็บภาชนะใส่อาหารไว้ในตู้เก็บอาหาร ตำบลโนนท่อนร้อยละ 75.43 ตำบลดอนหันร้อยละ 67.47 ตำบลบ้านห้วร้อยละ 67.33 สำหรับการเก็บภาชนะใส่อาหารซึ่งใช้การคว่ำไว้บนแคร่ไม้ไผ่ ซึ่งเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสิ่งที่ไม่สะอาด พบว่า ตำบลโนนท่อนมีร้อยละ 24.00 ตำบลดอนหันมีร้อยละ 39.76 และตำบลบ้านห้วมีร้อยละ 19.80 (ตาราง 8 ภาคผนวก)

น้ำดื่มและการปรับปรุงคุณภาพของน้ำ พบว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาชนะสำหรับกักเก็บน้ำฝนไว้ดื่ม โดยมีน้ำฝนดื่ม ร้อยละ 94.71 และมีความเพียงพอที่จะดื่มได้ตลอดปี ร้อยละ 48.24 ส่วนในกลุ่มที่มีน้ำฝนดื่มไม่เพียงพอตลอดปีนั้น จะดื่มน้ำบ่อร้อยละ 96.59 พิจารณาแยกตามตำบลต่าง ๆ ตำบลโนนท่อน มีน้ำฝนดื่มร้อยละ 94.96 ความเพียงพอสำหรับดื่มได้ตลอดปีร้อยละ 34.34 กลุ่มที่มีน้ำฝนดื่มไม่เพียงพอใช้น้ำบ่อ ร้อยละ 100.00 ตำบลดอนหัน มีน้ำฝนดื่มร้อยละ 87.95 มีความเพียงพอร้อยละ 43.84 กลุ่มที่มีน้ำฝนดื่มไม่เพียงพอตลอดปี ดื่มน้ำบ่อร้อยละ 100.00 ตำบลบ้านห้ว มีน้ำฝนดื่มร้อยละ 100.00 แต่มีความเพียงพอที่จะดื่มได้ตลอดปีร้อยละ 74.26 กลุ่มที่ไม่เพียงพอจะดื่มน้ำบ่อ ร้อยละ 76.92

การปรับปรุงคุณภาพของน้ำดื่มในกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้น้ำบ่อ ส่วนใหญ่ไม่มีการปรับปรุงร้อยละ 94.74 แยกพิจารณาแต่ละตำบล ได้แก่ ตำบลโนนท่อน ตำบลดอนหัน พบว่าไม่มีการปรับปรุงน้ำดื่ม มีร้อยละ 100.00 และ 90.00 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านห้วประชากรไม่ได้ดื่มน้ำบ่อ

การปรับปรุงน้ำดื่มในกรณีที่มีน้ำฝน พบว่ามีการปรับปรุงโดยการดื่มน้ำดื่มมีเพียงร้อยละ 6.82 ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการปรับปรุง เพราะคิดว่าน้ำฝนเป็นน้ำที่สะอาดแล้ว มีร้อยละ

93.18 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า แต่ละตำบลส่วนใหญ่จะมีการปรับปรุงคุณภาพของน้ำดื่มในการตักน้ำฝน ตำบลโนนท่อน ร้อยละ 92.66 ตำบลดอนหันร้อยละ 92.68 และตำบลบ้านหว้าร้อยละ 96.15 (ตาราง 9 ภาคผนวก)

การกำจัดขยะ ส่วนใหญ่ใช้การเผาร้อยละ 92.48 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล ตำบลโนนท่อนเผาร้อยละ 93.14 ต.ดอนหันใช้วิธีเผาขยะร้อยละ 91.57 และตำบลบ้านหว้าใช้วิธีเผาขยะร้อยละ 92.08

การมีคอกสัตว์หรือเล้าสัตว์ พบว่า มีครัวเรือนที่มีคอกสัตว์หรือเล้าสัตว์ มีร้อยละ 59.89 และทำคอกสัตว์ไว้ใช้ตักนํ้า ร้อยละ 57.21 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกแต่ละตำบลพบว่า ตำบลโนนท่อนหลังคาเรือนที่มีคอกสัตว์ มีร้อยละ 50.29 และมีอยู่ตักนํ้าร้อยละ 63.64 ตำบลดอนหัน หลังคาเรือนที่มีคอกสัตว์ มีร้อยละ 71.08 มีคอกสัตว์อยู่ตักนํ้าร้อยละ 47.46 และมีอยู่บริเวณใกล้บ้านร้อยละ 37.29 ส่วนตำบลบ้านหว้ามีคอกสัตว์ร้อยละ 67.33 และมีไว้ตักนํ้าร้อยละ 57.35

การกำจัดมูลสัตว์ ส่วนใหญ่เอาไปทำปุ๋ยร้อยละ 87.44 ซึ่งตำบลโนนท่อน มีการกำจัดโดยเอาไปทำปุ๋ยร้อยละ 81.82 ตำบลดอนหัน ร้อยละ 93.22 และตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 89.71 (ตาราง 10 ภาคผนวก)

การควบคุมป้องกันและกำจัดพาหะนำโรค ได้แก่ ยุงลาย แมลงวัน และแมลงสาบ

ยุงลาย การควบคุมลูกน้ำยุงลาย มีการควบคุมร้อยละ 79.90 วิธีที่ใช้ในการควบคุมโดยใช้ทรายอะเบทร้อยละ 60.63 แยกพิจารณาแต่ละตำบลพบว่า ตำบลโนนท่อน มีการควบคุมร้อยละ 76.57 วิธีควบคุม โดยใช้ทรายอะเบทร้อยละ 61.19 ตำบลดอนหันมีการควบคุมร้อยละ 85.54 ใช้ทรายอะเบทร้อยละ 46.48 ตำบลบ้านหว้า มีการควบคุมร้อยละ 81.20 ใช้ทรายอะเบท ร้อยละ 71.95

การควบคุมยุงลาย มีการควบคุมร้อยละ 81.90 การควบคุมใช้วิธีจุดยากันยุง ร้อยละ 61.90 และตบยุงร้อยละ 58.50 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อน ควบคุมยุงลายร้อยละ 80.00 ใช้การควบคุมโดยวิธีจุดยากันยุงร้อยละ 67.86 ตบยุง ร้อยละ 71.43 ตำบลดอนหันมีการควบคุมยุงลายร้อยละ 85.50 ใช้วิธีควบคุมโดยวิธีกางมุ้งนอนตอนกลางวัน ร้อยละ 52.11 จุดยากันยุงร้อยละ 47.89 และตบยุงร้อยละ 46.48

ตำบลบ้านหว้ามีการควบคุมยางร้อยละ 82.20 ใช้วิธีควบคุมโดยการจุดยากันยางร้อยละ 63.55 ตบยาง ร้อยละ 46.99 และทางมุ้งนอนในเวลากลางวันร้อยละ 33.73

การควบคุมแมลงวัน มีการควบคุมร้อยละ 19.20 ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ควบคุมร้อยละ 80.80 ส่วนการควบคุมนี้ใช้วิธีใช้ไม้ตีแมลงวันร้อยละ 47.83 และใช้กาบดักให้แมลงวันจับร้อยละ 31.88 ถ้าแยกพิจารณาแต่ละตำบลพบว่า ตำบลโนนท่อนมีการควบคุมแมลงวันร้อยละ 18.86 ควบคุมโดยวิธีใช้ไม้ตีแมลงวันร้อยละ 63.64 ตำบลดอนหันมีการควบคุมแมลงวันร้อยละ 18.10 ควบคุมโดยวิธีใช้กาบดักให้แมลงวันมาจับร้อยละ 53.33 รองลงมาใช้ไม้ตีแมลงวันร้อยละ 33.33 ตำบลบ้านหว้ามีการควบคุมแมลงวันร้อยละ 20.80 ควบคุมโดยวิธีใช้กาบดักแมลงวันให้มาจับร้อยละ 57.14 รองลงมาใช้ไม้ตีแมลงวันร้อยละ 33.33

การควบคุมแมลงสาบ มีการควบคุมร้อยละ 25.90 ใช้วิธีการควบคุมโดยวิธีอื่น ๆ ได้แก่ เอาชอล์คขีด ร้อยละ 45.16 รองลงมาใช้ยาฉีด ร้อยละ 31.18 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อน มีการควบคุมร้อยละ 25.10 โดยวิธีอื่น ๆ ดีด้วยไม้ใช้ชอล์คขีด ร้อยละ 43.18 ใช้ยาฉีดร้อยละ 25.00 ตำบลดอนหันมีการควบคุมร้อยละ 21.70 ใช้วิธีดีด้วยไม้ใช้ชอล์คขีด ร้อยละ 50.00 รองลงมาใช้ยาฉีดร้อยละ 44.44 ตำบลบ้านหว้ามีการควบคุม ร้อยละ 30.70 ใช้วิธีการควบคุมโดยวิธีดีด้วยไม้ ร้อยละ 45.16 รองลงมาใช้ยาฉีด ร้อยละ 32.66 (ตาราง 11 ภาคผนวก)

4.2.3 การมีส่วนร่วมในชุมชนของครัวเรือน

การมีส่วนร่วมของครัวเรือนในการเข้าร่วมประชุมกับผู้นำชุมชนในการประชุมของหมู่บ้านนั้นพบว่า ประชาชนทราบทุกครั้งว่ามีการประชุม มีร้อยละ 82.73 และได้เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง เมื่อทราบว่ามีการประชุม ร้อยละ 49.16 เข้าประชุมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 45.12 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตำบลแล้วพบว่า ตำบลโนนท่อนทราบทุกครั้งที่มีการประชุม ร้อยละ 89.71 เข้าร่วมประชุมทุกครั้งร้อยละ 48.41 เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 46.50 ตำบลดอนหัน ทราบทุกครั้งที่มีการประชุมร้อยละ 71.09 เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ร้อยละ 45.76 เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้งร้อยละ 50.85 ตำบลบ้านหว้า ทราบทุกครั้งที่มีการประชุม ร้อยละ 80.20 เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง ร้อยละ 53.09 เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้งร้อยละ 38.27

การทราบเกี่ยวกับการประชุมหมู่บ้าน เป็นบางครั้ง มีร้อยละ 16.43 และเมื่อทราบแล้วเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 69.49 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลโนนท่อน ทราบเป็นบางครั้งร้อยละ 22.22 และเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 66.67 ตำบลดอนหันทราบเป็นบางครั้ง ร้อยละ 25.30 และเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 61.91 ตำบลบ้านหว้า ทราบเป็นบางครั้ง ร้อยละ 19.80 และเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง ร้อยละ 80.00

การไม่ทราบเลยเกี่ยวกับการประชุมหมู่บ้าน พบว่า มีน้อยมาก เพียงร้อยละ 0.84 และร้อยละ 100.00 ไม่ได้เข้าร่วมประชุม (ตาราง 12 ภาคผนวก)

4.3 พฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในภาวะปกติ ได้แก่ การบริโภคอาหาร การอนามัย
แม่และเด็ก การดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย การเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการ
สุขภาพ ความรู้เกี่ยวกับการรักษาและการเคหะ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของมารดาที่มีบุตรอายุแรกเกิด-5 ปีที่สำรวจได้ จำแนกตาม
พฤติกรรมโภชนาการในระยะตั้งครรภ์ อยู่ไฟ และหลังคลอด

พฤติกรรม	ด.โนนทัน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านห้วย		รวม	
โภชนาการ	(n ₁ =88)		(n ₂ =49)		(n ₃ =53)		(N=190)	
ในระยะต่าง ๆ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะตั้งครรภ์								
- รับประทานอาหาร เพิ่มขึ้น	26	29.54	21	42.86	40	75.47	87	45.79
- ไม่รับประทาน อาหารเพิ่ม	62	70.45	28	57.14	13	24.53	103	54.21
ระยะอยู่ไฟ								
- รับประทานอาหาร เพิ่มขึ้น	12	15.38	4	16.00	16	50.00	32	23.70
- ไม่รับประทาน อาหารเพิ่ม	66	84.62	21	84.00	16	50.00	103	76.30
ระยะหลังคลอด								
- รับประทานอาหาร เพิ่มขึ้น	26	29.54	20	40.82	28	52.83	74	38.95
- ไม่รับประทาน อาหารเพิ่ม	62	70.45	29	59.18	25	47.17	116	61.05

หมายเหตุ : มารดาที่มีบุตรอายุแรกเกิด-5 ปี ตำบลโนนทัน ไม่อยู่ไฟ จำนวน 10 คน

ตำบลดอนหัน ไม่อยู่ไฟ จำนวน 24 คน

ตำบลบ้านห้วย ไม่อยู่ไฟ จำนวน 21 คน

การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของมารดาที่มีบุตรอายุระหว่างแรกเกิดถึง 5 ปี ที่สำรวจได้ในด้านโภชนาการก่อนคลอด และบ้านหว่า จำนวน 88 ราย 49 ราย และ 53 รายตามลำดับ ในระยะตั้งครรภ์ ระยะอยู่ไฟ และระยะหลังคลอด พบว่า มารดาใน 3 ตำบล ร้อยละ 45.79 รับประทานอาหารเพิ่มขึ้นในระยะตั้งครรภ์ ร้อยละ 54.21 ไม่รับประทานอาหารเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาอัตราส่วนร้อยละของมารดาแต่ละตำบล พบว่า ในตำบลโนนทันและตำบลดอนหัน มารดา ร้อยละ 29.54 และร้อยละ 42.86 รับประทานอาหารเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่มารดาในตำบลบ้านหว่า ร้อยละ 75.47 รับประทานอาหารเพิ่มขึ้นประเภทของอาหารที่รับประทานเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ เป็นประเภทผลไม้ รองลงมาคือ เนื้อสัตว์ ไข่ และนม นอกจากนั้นเป็นพวกแป้ง

การรับประทานอาหารในระยะอยู่ไฟ พบว่า มารดาส่วนใหญ่ใน 3 ตำบล คือ ร้อยละ 76.30 ไม่รับประทานอาหารเพิ่มขึ้น และรับประทานอาหารเพิ่มขึ้น ร้อยละ 23.70 เมื่อพิจารณาในแต่ละตำบลจะพบภาพที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกับพฤติกรรมการบริโภคในระยะตั้งครรภ์ คือ อัตราส่วนร้อยละของการไม่บริโภคอาหารเพิ่มขึ้นจะสูงในมารดาของตำบลโนนทัน ร้อยละ 84.62 และสูงมากขึ้นในตำบลดอนหัน ร้อยละ 84.00 ส่วนในตำบลบ้านหว่ามีครึ่งหนึ่งของมารดา รับประทานอาหารเพิ่มขึ้น อาหารที่รับประทานเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เป็นประเภทแป้ง รองลงมาคือเนื้อสัตว์ ไข่ นม และประเภทผลไม้

การรับประทานอาหารในระยะหลังคลอด พบว่า ร้อยละ 38.95 รับประทานอาหารเพิ่มขึ้น และร้อยละ 61.05 ไม่รับประทานอาหารเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาในแต่ละตำบล พบว่า มารดาในตำบลบ้านหว่ามีพฤติกรรมการบริโภคในระยะหลังคลอดดีกว่ามารดาในอีก 2 ตำบล คือ ร้อยละ 52.83 รับประทานอาหารเพิ่มขึ้นในขณะที่มารดาในตำบลโนนทัน และดอนหัน รับประทานอาหารเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 29.54 และร้อยละ 40.82 ตามลำดับ ประเภทของอาหารที่รับประทานเพิ่มขึ้นนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารทุกประเภท คือ แป้ง ไขมัน เนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ (ตาราง 13)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

	ต.เนินท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การบริโภคอาหาร	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แหนมหมู แหนมเนื้อ								
รับประทาน	150	85.71	67	80.72	70	69.31	287	79.94
- สุก	34	22.67	17	25.37	39	55.71	90	31.36
- ดิบ	116	77.33	50	74.63	31	44.29	197	68.64
ไม่รับประทาน	25	14.29	16	19.28	31	30.69	72	20.06
2. ปลาส้ม								
รับประทาน	152	86.86	67	80.72	79	78.22	298	83.01
- สุก	69	45.39	24	35.82	62	78.48	155	52.01
- ดิบ	83	54.61	43	64.18	17	21.52	143	47.99
ไม่รับประทาน	23	13.14	16	19.28	22	21.78	61	16.99
3. ปลาร้า								
รับประทาน	175	100.00	82	98.80	100	99.01	357	99.44
- สุก	27	15.43	22	26.83	52	52.00	101	28.29
- ดิบ	148	84.57	60	73.17	48	48.00	256	71.71
ไม่รับประทาน	0	0.00	1	1.20	1	0.99	2	0.56

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามพฤติกรรมการบริโภคอาหาร (ต่อ)

	ต.รัตนท่อน (n ₁ =175)		ต.ดอนหัน (n ₂ =83)		ต.บ้านหว้า (n ₃ =101)		รวม (N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ปลาข้าวสาลีสดำ								
รับประทาน	175	100.00	82	98.80	100	99.01	357	99.44
- สุก	11	6.29	18	21.95	52	52.00	81	22.69
- ดิบ	164	93.71	64	78.05	48	48.00	276	77.31
ไม่รับประทาน	0	0.00	1	1.20	1	0.99	2	0.56
5. ปลาข้าวสาลีแฉะบอง								
รับประทาน	174	99.43	80	96.39	91	90.10	345	96.10
- สุก	2	1.15	17	21.25	30	32.97	49	14.20
- ดิบ	172	98.85	63	78.75	61	67.03	296	85.80
ไม่รับประทาน	1	0.57	3	3.61	10	9.90	14	3.90
6. ส้มปลาน้อย								
รับประทาน	128	73.14	59	71.08	28	27.72	215	59.89
- สุก	124	96.87	7	11.86	8	28.57	139	64.65
- ดิบ	4	3.13	52	88.14	20	71.43	76	35.35
ไม่รับประทาน	47	26.86	24	28.92	73	72.28	144	40.11
7. ลาบ								
รับประทาน	173	98.86	82	98.80	100	99.01	355	98.89
- สุก	44	25.43	13	15.85	44	44.00	101	28.45
- ดิบ	129	74.57	69	84.15	56	56.00	254	71.55
ไม่รับประทาน	2	1.14	1	1.20	1	0.99	4	1.11

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามพฤติกรรมการบริโภคอาหาร (ต่อ)

	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การบริโภคอาหาร	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8. ก้อยปลา ก้อยเนื้อ								
รับประทาน	136	77.71	69	83.13	80	79.21	285	79.39
- สุก	12	8.82	7	10.14	29	36.25	48	16.84
- ดิบ	124	91.18	62	89.86	51	63.75	237	83.16
ไม่รับประทาน	39	22.29	14	16.87	21	20.79	74	20.61

การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิของครัวเรือนที่สำรวจได้ทั้ง 3 ตำบล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่บริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิได้แก่ บริโภคแหนมหมู แหนมเนื้อ ร้อยละ 79.94 ปลาส้มร้อยละ 83.01 ปลาร้า ร้อยละ 99.44 ปลาร้าใส่ส้มตำ ร้อยละ 99.44 ปลาร้าใส่แจ่วบอง ร้อยละ 96.10 ลาบร้อยละ 98.89 ก้อยปลา ก้อยเนื้อ ร้อยละ 79.39 และรับประทานส้มปลาน้อย ร้อยละ 59.89

นอกจากนี้ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีบริโภคนิสัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิ คือ บริโภคอาหารดิบ (ไม่ได้ปรุงให้สุกก่อนรับประทาน) ซึ่งพิจารณาตามชนิดของอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคพยาธิได้ดังนี้ บริโภคแหนมเนื้อหมู ดิบ ร้อยละ 68.64 ปลาร้าดิบ ร้อยละ 71.71 ปลาร้าดิบใส่ส้มตำ ร้อยละ 77.31 ปลาร้าดิบใส่แจ่วบอง ร้อยละ 85.80 ลาบดิบ ร้อยละ 71.55 และก้อยปลาดิบ ก้อยเนื้อดิบ ร้อยละ 83.16 มีอาหารเพียง 2 ชนิด เท่านั้นที่ประชาชนนิยมบริโภคมากกว่าดิบ คือ รับประทานปลาสด ร้อยละ 47.99 และส้มปลาน้อยดิบ ร้อยละ 35.55

เมื่อพิจารณาแต่ละตำบล พบว่า ส่วนใหญ่การรับประทานนมเนื้ หมดิบ ทั้งตำบล
 รินนท่อน ตำบลดอนหัน ร้อยละ 77.33 และ 74.63 ตามลำดับ แต่ตำบลบ้านหว่า
 รับประทานดิบ ร้อยละ 44.29 ปลาต้มดิบ ตำบลรินนท่อน ตำบลดอนหัน รับประทานร้อยละ
 54.61 และ 64.18 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว่ารับประทานดิบเพียงร้อยละ 21.52
 ปลาจืดดิบ ตำบลรินนท่อน ตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว่า รับประทาน ร้อยละ 84.57
 73.17 และ 48.00 ตามลำดับ ปลาจืดแจ่วบอง ส่วนใหญ่รับประทานดิบ ตำบลรินนท่อน
 ตำบลดอนหัน ตำบลบ้านหว่า รับประทานดิบ ร้อยละ 98.85, 78.75 และ 67.03 ตาม
 ลำดับ ส้มปลาน้อยดิบ ตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว่า รับประทานดิบร้อยละ 88.14 และ
 71.43 ตามลำดับ ซึ่งตำบลรินนท่อน รับประทานส้มปลาน้อยดิบ เพียงร้อยละ 3.13 การ
 รับประทานลาบดิบ ได้แก่ ลาบเนื้อดิบ ซึ่งตำบลรินนท่อน ตำบลดอนหัน และตำบลบ้าน
 หว่า รับประทานลาบเนื้อดิบ ร้อยละ 74.57, 84.15 และ 56.00 ตามลำดับ ก้อยปลา
 และก้อยเนื้อ ซึ่งเป็นอาหารที่บริโภคดิบ ๆ ตำบลรินนท่อน ตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว่า
 รับประทาน ร้อยละ 91.18, 89.86 และ 63.75 ตามลำดับ (ตาราง 14)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของสตรีที่มีบุตรอายุแรกเกิด-5 ปี หรือกำลังตั้งครรภ์ที่
 สำรวจได้ จำแนกตามการได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก

	ด.รินนท่อน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านหว่า		รวม	
การได้รับวัคซีนป้องกัน	(n ₁ =95)		(n ₂ =50)		(n ₃ =63)		(N=208)	
โรคบาดทะยัก	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ได้รับวัคซีน	95	100.00	49	98.00	63	100.00	207	99.52
- ครบ 2 เข็ม	35	39.47	41	83.67	58	92.06	184	88.89
- ได้รับวัคซีน	10	10.53	8	16.33	5	7.94	23	11.11
ไม่ครบ								
2. ไม่ได้รับวัคซีน	0	0.00	1	2.00	0	0.00	1	0.48

สตรีที่มีบุตรอายุแรกเกิด-5 ปี หรือกำลังตั้งครรภ์ จะได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักขณะตั้งครรภ์ ร้อยละ 99.52 และในจำนวนที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักนี้ จะได้รับวัคซีนครบ 2 เข็ม ถึงร้อยละ 88.89

เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่า ตำบลสินท่อน ตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว่า สตรีในกลุ่มดังกล่าว ได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักครบ 2 เข็ม สูงถึงร้อยละ 89.47, 83.67 และ 92.06 ตามลำดับ (ตาราง 15)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระยะห่างของการมีบุตรแต่ละคนในสตรีที่แต่งงานแล้วอายุ 15-44 ปี และยังอยู่กินกับสามี ตามที่สำรวจได้

ตำบล	ระยะห่างของการมีบุตร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N=333			
สินท่อน (n ₁ =149)	คนที่ 1 และคนที่ 2	20.55	28.61
	คนที่ 2 และคนที่ 3	9.47	22.01
	คนที่ 3 และคนที่ 4	3.28	15.65
ดอนหัน (n ₂ =83)	คนที่ 1 และคนที่ 2	28.36	35.55
	คนที่ 2 และคนที่ 3	9.72	28.37
	คนที่ 3 และคนที่ 4	.34	2.18
บ้านหว่า (n ₃ =101)	คนที่ 1 และคนที่ 2	21.93	31.80
	คนที่ 2 และคนที่ 3	4.15	14.97
	คนที่ 3 และคนที่ 4	.99	6.08

จากการสำรวจสตรีวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15-44 ปี ที่แต่งงานแล้ว และยังอยู่กินกับสามี พบว่า ในตำบลลานท่อน มีจำนวน 149 คน เมื่อศึกษาถึงค่าเฉลี่ยของระยะห่างของการมีบุตร (ท้องว่าง) คนที่ 1 และคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.55 เดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 28.61 บุตรคนที่ 2 และคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.47 เดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 22.01 ส่วนบุตรคนที่ 3 และคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 3.28 เดือน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.65

ในตำบลดอนหัน มีสตรีอายุ 15-44 ปี ที่แต่งงานแล้ว และยังอยู่กินกับสามี จำนวน 83 คน ซึ่งเมื่อศึกษาถึงค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างการใช้การมีบุตร (ท้องว่าง) คนที่ 1 และคนที่ 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ย 28.36 เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 35.55 ส่วนบุตรคนที่ 2 และคนที่ 3 จะมีค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างการใช้การมีบุตร เป็น 9.72 เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 28.37 บุตรคนที่ 3 และคนที่ 4 จะมีค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างการใช้การมีบุตรเป็น .34 เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.18

ในตำบลบ้านห้วย มีสตรีอายุ 15-44 ปี ที่แต่งงานแล้ว และยังอยู่กินกับสามี จำนวน 101 คน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างการใช้การมีบุตร (ท้องว่าง) คนที่ 1 และคนที่ 2 เป็น 21.93 เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 31.80 บุตรคนที่ 2 และคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างการใช้การมีบุตร เป็น 4.15 เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.97 ส่วนบุตรคนที่ 3 และคนที่ 4 มีค่าเฉลี่ยของระยะห่างระหว่างการใช้การมีบุตรเป็น .99 เดือน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.08

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของทุกตำบลจะเห็นว่า มีความคล้ายคลึงกันมาก นั่นคือ สตรีวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15-44 ปี ที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กินกับสามี มีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาที่มีบุตรคนที่ 2 ห่างจากบุตรคนแรกมาก แต่เมื่อมีบุตรคนที่ 3 และคนที่ 4 จะเว้นระยะการมีบุตรน้อยกว่า การเว้นระยะในช่วงที่มีบุตรคนที่ 2 ห่างจากคนแรก (ตาราง 16)

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของสตรีที่แต่งงานแล้วอายุ 15-44 ปี และยังอยู่กินกับสามี
จำแนกตามการรู้จักวิธีการคุมกำเนิด

การรู้จัก วิธีการคุมกำเนิด	ด.เนินท่อน (n ₁ =149)		ด.ดอนหัน (n ₂ =83)		ด.บ้านห้วย (n ₃ =101)		รวม (N=333)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ทราบวิธีต่าง ๆ	147	98.66	73	87.95	78	77.23	298	89.49
-ยาเม็ดคุมกำเนิด	114	77.55	70	95.89	66	84.62	250	83.89
-ยาฉีดคุมกำเนิด	103	70.07	59	80.82	65	83.33	227	76.17
-ถุงยางอนามัย	69	46.94	36	49.32	37	47.44	142	47.65
-น๊ับระยะปลอดภัย	1	0.68	2	2.74	4	5.13	7	2.35
-ทำหมันหญิง	97	65.99	55	75.34	59	75.64	211	70.81
-ทำหมันชาย	64	43.54	42	57.53	50	64.10	156	52.35
-ห่วงอนามัย	121	82.31	56	76.71	67	85.90	244	81.88
-ฝังฮอร์โมน	34	23.13	17	23.29	16	20.51	67	22.48
2. ไม่ทราบ	2	1.34	10	12.05	23	22.77	35	10.51

การรู้จักวิธีการคุมกำเนิดสตรีอายุ 15-44 ปีที่แต่งงานแล้ว และยังอยู่กินกับสามี
ส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.49 รู้จักวิธีการคุมกำเนิด โดยทราบว่าวิธีการคุมกำเนิดมีวิธีช้ำยา
เม็ดคุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 83.89 รองลงมาสตรีรู้จักวิธีช้ำห่วงอนามัย ร้อยละ
81.88 รู้จักวิธีช้ำยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 76.17 รู้จักวิธีทำหมันหญิง ร้อยละ 70.81 รู้
จักวิธีทำหมันชาย ร้อยละ 52.35 รู้จักวิธีช้ำถุงยางอนามัย ร้อยละ 47.65 รู้จักวิธีฝัง
ฮอร์โมน ร้อยละ 22.48 และสตรีรู้จักวิธีน๊ับระยะปลอดภัย น้อยที่สุด ร้อยละ 2.35

เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล ตำบลโนนท่อน สตรีส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ห่วงอนามัย ร้อยละ 82.31 ชายาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 77.55 ยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 70.07 ทำหมันหญิง ร้อยละ 65.99 รู้จักวิธีคุมกำเนิด โดยวิธีใช้ถุงยางอนามัยและทำหมันชาย ร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 46.94 และ 43.54 ตามลำดับ ตำบลดอนหัน สตรีส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 95.89 รองลงมาได้แก่ ยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 80.82 ห่วงอนามัย ร้อยละ 76.71 ทำหมันหญิง ร้อยละ 75.34 ถุงยางอนามัย ร้อยละ 49.32 ตำบลบ้านหว่า สตรีส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ห่วงอนามัยมากที่สุด ร้อยละ 85.90 รองลงมาได้แก่ยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 84.62 ยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 83.33 ทำหมันชาย ร้อยละ 64.10 ถุงยางอนามัย ร้อยละ 47.44 (ตาราง 17)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของสตรีที่แต่งงานแล้วอายุ 15-44 ปี และยังอยู่กินกับสามี ตามที่สำรวจได้ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุมกำเนิด

ความคิดเห็น	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว่า		รวม	
	(n ₁ =149)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=333)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. มีประโยชน์เพราะ	147	98.66	83	100.00	101	100.00	331	99.40
-ทำให้มีสุขภาพดี	9	6.12	15	18.07	8	7.92	32	9.67
-เว้นระยะการมีบุตรได้	109	74.15	53	63.86	69	68.32	231	69.79
-มีบุตรมากทำให้ง่ายจน	37	25.17	14	16.87	23	22.77	74	22.36
-จำกัดจำนวนบุตรได้	59	40.14	19	22.89	24	23.76	102	30.82
-อื่น ๆ ระบุ	5	3.40	2	2.41	1	0.99	8	2.42

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของสตรีที่แต่งงานแล้วอายุ 15-44 ปี และยังอยู่กินกับสามี ตามที่สำรวจได้ จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุมกำเนิด (ต่อ)

	ด.โนนท่อน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านห้วย		รวม	
ความคิดเห็น	(n ₁ =149)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=333)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. ไม่มีประยชน์เพราะ	2	1.34	0	0.00	0	0.00	2	0.60
-เป็นอันตรายต่อ								
สุขภาพ								
-อื่น ๆ ระบุ	2	100.00	0	0.00	0	0.00	2	100.00
-มีลูกยากอยู่แล้ว								
-คนที่ทำหมันแล้ว								
ยังมีลูกได้อีก								

หมายเหตุ ตำบลโนนท่อนนำเข้าสู่กลุ่มเป้าหมาย 26 คน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการคุมกำเนิดสตรีอายุ 15-44 ปี ที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กินกับสามีส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าการคุมกำเนิดมีประโยชน์ ถึงร้อยละ 99.40 โดยให้ความเห็นว่าไม่มีประโยชน์เพราะเว้นระยะการมีบุตรได้ร้อยละ 69.79 จำกัดจำนวนบุตรได้ร้อยละ 30.82 มีบุตรมากทำให้ยากจนร้อยละ 22.36 ทำให้มีสุขภาพดีร้อยละ 9.67

ส่วนสตรีที่มีความเห็นว่าการคุมกำเนิดไม่มีประโยชน์นั้น มีเพียงร้อยละ 0.60 เท่านั้น โดยให้เหตุผลว่ามีลูกยากอยู่แล้ว และเคยทราบว่าคนที่เคยทำหมันแล้วยังมีลูกได้อีก

เมื่อพิจารณาแยกตำบลแล้วพบว่า สตรีอายุ 15-44 ปี ทั้ง 3 ตำบล มีความเห็นว่าการคุมกำเนิดนั้นมีประโยชน์ สามารถเว้นระยะการมีบุตรได้มากที่สุด ตำบลโนนท่อนมีความ

เห็นสูงที่สุดถึงร้อยละ 74.15 ตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 68.32 ตำบลดอนหัน ร้อยละ 63.86 รองลงมาให้ความเห็นว่า การคุมกำเนิดจำกัดจำนวนบุตรได้ ตำบลโนนท่อน ร้อยละ 40.14 ส่วนตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว้า มีความเห็นร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 22.89 และ 23.76 ตามลำดับ (ตาราง 18)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของสตรีที่แต่งงานแล้วอายุ 15-44 ปี และยังอยู่กินกับสามีตามที่สำรวจได้ จำแนกตาม การใช้ชีวิตการคุมกำเนิด

การใช้ชีวิต	ด.โนนท่อน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านหว้า		รวม	
การคุมกำเนิด	(n ₁ =149)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=333)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ใช้วิธี	125	83.89	62	74.70	67	66.34	254	76.28
-ยาเม็ดคุมกำเนิด	27	21.60	13	20.97	8	11.94	48	18.90
-ยาฉีดคุมกำเนิด	10	8.00	5	8.06	10	14.93	25	9.84
-ถุงยางอนามัย	1	0.80	1	1.61	1	1.49	3	1.18
-น้ำประยะปลอดภัย	0	0.00	2	3.23	1	1.49	3	1.18
-ทำหมันหญิง	33	26.40	34	54.84	28	41.79	95	37.40
-ทำหมันชาย	0	0.00	0	0.00	1	1.49	1	1.18
-ห่วงอนามัย	54	43.20	7	11.29	18	26.87	79	31.10
-ฝังฮอร์โมน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
2. ไม่ใช้เพราะ	24	16.11	21	25.30	34	33.66	79	23.72
-ต้องการมีบุตรเพิ่ม	9	37.50	3	14.29	2	5.88	14	17.72
-ทำงานหนักไม่ได้	0	0.00	10	47.62	0	0.00	10	12.66
-ไม่มีเงิน	0	0.00	0	0.00	1	2.94	1	1.27
-กำลังตั้งครรภ์	4	16.67	3	14.29	2	5.88	9	11.39

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของสตรีที่แต่งงานแล้วอายุ 15-44 ปี และยังอยู่กินกับสามีตามที่สำรวจได้ จำแนกตาม การใช้วิธีการคุมกำเนิด (ต่อ)

การใช้วิธี	ด.รัตนทอน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านหว้า		รวม	
การคุมกำเนิด	(n ₁ =149)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=333)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-อื่น ๆ ระบุ	8	33.33	5	23.81	7	20.59	20	25.32
-สามีไม่ยินยอม								
-กลัวไม่มีแรง								
-ญาติผู้ใหญ่ไม่ให้ใช้								
-สุขภาพไม่ค่อยดี								
-ไม่ระบุเหตุผล	3	12.50	0	0.00	22	64.71	25	31.65

หมายเหตุ ดัชนีรัตนทอนไม่เข้ากลุ่มเป้าหมาย 26 คน

การใช้วิธีการคุมกำเนิดสตรีวัยเจริญพันธุ์อายุ 15-44 ปี ที่แต่งงานแล้วและยังอยู่กินกับสามี มีการใช้วิธีการคุมกำเนิดเป็นส่วนมากร้อยละ 76.28 โดยวิธีทำหมันหญิงมากที่สุดร้อยละ 37.40 รองลงมาคือการใช้ห่วงอนามัย ร้อยละ 31.10 ใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 18.90 ยาฉีดคุมกำเนิดมีใช้ร้อยละ 9.84 และวิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้ถุงยางอนามัย นับระยะปลอดภ้ย และทำหมันชาย ซึ่งมีเพียงร้อยละ 1.18

ส่วนสตรีที่ไม่ได้คุมกำเนิดมีร้อยละ 23.72 ซึ่งให้เหตุผลในการไม่ใช้การคุมกำเนิด เพราะ ต้องการมีบุตรเพิ่ม กลัวว่าจะทำงานหนักไม่ได้ ไม่มีเงิน ขณะนี้กำลังตั้งครรภ์ สามีไม่ยินยอม กลัวจะไม่มีแรง ญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวห้ามคุมกำเนิด สุขภาพไม่ดี หลังคลอดบุตรยังไม่มีประจำเดือน และสตรีบางคนไม่ให้เหตุผลที่ไม่คุมกำเนิด

เมื่อแยกพิจารณาทั้ง 3 ตำบลแล้ว พบว่า ตำบลโนนท่อน สตรีนิยมใช้การคุมกำเนิด โดยวิธีใส่ห่วงอนามัยมากที่สุด ร้อยละ 43.20 รองลงมาใช้วิธีทำหมันหญิง ร้อยละ 26.40 และยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 21.60 ตำบลดอนหันใช้วิธีทำหมันหญิงมากที่สุด ร้อยละ 54.84 รองลงมาใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 20.97 ตำบลบ้านห้วยใช้การทำหมันหญิงมากที่สุด ร้อยละ 41.79 รองลงมาใช้ห่วงอนามัย ร้อยละ 26.87 (ตาราง 19)

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี ที่สำรวจได้จำแนกตามการได้รับ ภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

	ด.โนนท่อน (n ₁ =91)		ด.ดอนหัน (n ₂ =63)		ด.บ้านห้วย (n ₃ =60)		รวม (N=214)	
การได้รับภูมิคุ้มกันโรค	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. B.C.G.								
-ไม่ได้รับ	1	1.10	2	3.17	0	0.00	3	1.40
-ได้รับ	90	98.90	61	96.83	60	100.00	211	98.60
2. D.P.T.								
-ไม่ได้รับ	2	2.22	1	1.67	0	0.00	3	1.46
-ได้รับ	88	97.78	59	98.33	55	100.00	202	98.54
-ครบ	84	95.45	54	91.53	50	90.91	188	93.07
-ไม่ครบ	4	4.55	5	8.47	5	9.09	14	6.93
3. O.P.V.								
-ไม่ได้รับ	2	2.22	1	1.67	0	0.00	3	1.46
-ได้รับ	88	97.78	59	98.33	55	100.00	202	98.54
-ครบ	84	95.45	54	91.53	50	90.91	188	93.07
-ไม่ครบ	4	4.55	5	8.47	5	9.09	14	6.93

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี ที่สำรวจได้จำแนกตามการได้รับ
ภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (ต่อ)

	ด.โนนทัน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านห้วย		รวม	
การได้รับภูมิคุ้มกันโรค	(n ₁ =91)		(n ₂ =63)		(n ₃ =60)		(N=214)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. หัด								
-ไม่ได้รับ	7	9.72	2	3.33	2	4.08	11	6.08
-ได้รับ	65	90.28	58	96.67	47	95.92	170	93.92

หมายเหตุ ตำบลโนนทันไม่มีเด็กอายุ 0-5 ปี หลังคาเรือน

DPT, OPV อายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 1 คน

หัด อายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 1 คน

ตำบลดอนหัน ไม่มีเด็กอายุ 0-5 ปี 20 หลังคาเรือน

DPT, OPV อายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 3 คน

หัด อายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 3 คน

ตำบลบ้านห้วยไม่มีเด็กอายุ 0-5 ปี 41 หลังคาเรือน

DPT, OPV อายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 5 คน

หัด อายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 11 คน

การศึกษาถึงการได้รับภูมิคุ้มกันโรคในเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี ที่สำรวจได้ทั้ง 3

ตำบล พบว่า เด็กอายุแรกเกิด-5 ปี ส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ตามที่

กระทรวงสาธารณสุขกำหนด คือ ได้รับวัคซีน B.C.G. ร้อยละ 98.60 วัคซีน D.P.T.

และ O.P.V. ได้รับร้อยละ 98.54 วัคซีนหัดได้รับร้อยละ 93.92 และเมื่อพิจารณาถึง

ความครบถ้วนของวัคซีนบางชนิดที่เด็กอายุแรกเกิด-5 ปี จะต้องได้รับมากกว่า 1 ครั้ง

ตามช่วงอายุที่เหมาะสม พบว่า การได้รับวัคซีน D.P.T. และ O.P.V. ครบตามเกณฑ์

อายุของเด็กนั้นสูงถึงร้อยละ 93.07

เมื่อพิจารณาการได้รับวัคซีนของเด็กในแต่ละตำบล พบว่า เด็กได้รับวัคซีน B.C.G. ใกล้เคียงกัน คือ ตำบลโนนท่อน และดอนหัน ได้รับร้อยละ 98.90 และ 96.80 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว้า ได้รับครบหมดทุกคน ส่วนการได้รับวัคซีน D.P.T. และ C.P.V. นั้นในแต่ละตำบลได้รับครบตามช่วงอายุที่เหมาะสม และสภาพรวมที่คล้ายกัน คือ ตำบลโนนท่อน ตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว้า ได้รับร้อยละ 95.45, 91.53 และ 90.91 ตามลำดับ ส่วนวัคซีนหัดทั้ง 3 ตำบลต่างก็ได้รับวัคซีนร้อยละที่สูง คือ ร้อยละ 90.28, 96.67 และ 95.92 ตามลำดับ (ตาราง 20)

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี ที่สำรวจได้ จำแนกตามความเหมาะสมของการได้รับอาหารเสริมในแต่ละกลุ่มอายุ

ตำบล	ความเหมาะสม	กลุ่มอายุ									
		แรกเกิด-3 เดือน		4 เดือน		5 เดือน		6 เดือน		7 เดือนและมากกว่า	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.โนนท่อน	เหมาะสม	44	45.83	21	25.61	34	41.97	45	56.25	46	57.50
	(n=96) ไม่เหมาะสม	52	54.17	61	74.39	47	58.03	35	43.75	34	42.50
	รวม	96	100.00	82*	100.00	81*	100.00	80*	100.00	80*	100.00
2.ดอนหัน	เหมาะสม	39	79.59	32	68.08	27	61.36	40	90.90	40	90.90
	(n=49) ไม่เหมาะสม	10	20.41	15	31.92	17	38.64	4	9.10	4	9.10
	รวม	49	100.00	47*	100.00	44*	100.00	44*	100.00	44*	100.00
3.บ้านหว้า	เหมาะสม	39	65.00	31	58.49	26	53.06	34	72.34	38	82.61
	(n=60) ไม่เหมาะสม	21	35.00	22	41.51	23	45.94	13	27.66	8	17.39
	รวม	60	100.00	53*	100.00	49*	100.00	47*	100.00	46*	100.00
รวม		122	59.51	84	46.15	87	50.00	119	72.12	124	72.94
(N=205) ไม่เหมาะสม		83	40.49	98	53.85	87	50.00	52	27.88	46	27.06

หมายเหตุ * ตำบลดอนหันมีเด็กที่อายุยังไม่ครบ 1 ปี จำนวน 5 คน

* ตำบลโนนท่อนมีเด็กที่อายุยังไม่ครบ 1 ปี จำนวน 16 คน

* ตำบลบ้านหว้ามีเด็กที่อายุยังไม่ครบ 1 ปี จำนวน 14 คน

การศึกษาการได้รับอาหารเสริมของเด็กอายุแรกเกิด-5 ปี จำนวน 205 ราย ใน 3 ตำบล จำแนกตามความเหมาะสมของการได้รับอาหารในกลุ่มอายุแรกเกิด-3 เดือน 4 เดือน 5 เดือน 6 เดือน และ 7 เดือนและมากกว่า พบว่าเด็กได้รับอาหารเสริมในช่วงอายุแรกเกิด-3 เดือนได้ถูกต้องเหมาะสมร้อยละ 59.51 และไม่เหมาะสมได้รับข้าวและกล้วยเร็วเกินไป ร้อยละ 40.49 เด็กในช่วงอายุ 4 เดือน ได้รับอาหารเสริมไม่เหมาะสมร้อยละ 53.85 พบว่าได้รับอาหารประเภทผัก ไข่ และเนื้อสัตว์เร็วเกินไป นอกจากนี้เด็กบางคนในกลุ่มนี้ยังคงได้รับข้าวและกล้วย ในปริมาณที่มากเพื่อทดแทนนมมารดาและนมผสม 1 มื้อ หรือได้รับข้าวและกล้วยมาตลอดตั้งแต่อายุได้ 2 เดือน และเด็กที่ได้รับอาหารเสริมเหมาะสมมีเพียงร้อยละ 46.15 เด็กช่วงอายุ 5 เดือน ได้รับอาหารเสริมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมเท่ากัน คือ ร้อยละ 50.00 ซึ่งพบว่ามารดายังคงบ่อนข้าวและกล้วย โดยไม่มีอาหารประเภทไข่และน้ำต้มผัก และมารดาบางคนให้ข้าวและกล้วยแทนนมมารดาถึง 2 มื้อ

เด็กอายุ 6 เดือน และ 7 เดือนและมากกว่า ได้รับอาหารเสริมเหมาะสมมากกว่าพวกที่ไม่เหมาะสมค่อนข้างมาก คือร้อยละ 72.94 ในขณะที่พวกที่ได้รับอาหารเสริมไม่เหมาะสมมีเพียงร้อยละ 27.06 แต่มีข้อน่าสังเกตว่ามารดาบางคนให้อาหารเสริมแทนนมมารดาหรือนมผสม ถึง 3 มื้อต่อวัน

เมื่อพิจารณาการได้รับอาหารเสริมของเด็กในแต่ละตำบล พบว่าในตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว้า มีภาพรวมที่คล้าย ๆ กัน คือเด็กได้รับอาหารเสริมที่เหมาะสมกับวัยในจำนวนที่มากกว่าไม่เหมาะสม แต่ในตำบลโนนท่อนเด็กได้รับอาหารเสริมไม่เหมาะสมกับวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 เดือน โดยเฉพาะในเดือนที่ 4 มีจำนวนของการได้รับอาหารเสริมที่ไม่เหมาะสมมากถึงร้อยละ 74.39 (ตาราง 21)

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของเด็กอายุแรกเกิด-5 ปีที่สำรวจได้ จำแนกตามภาวะโภชนาการ (น้ำหนักของร่างกายตามอายุ)

	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
ภาวะโภชนาการ	(n ₁ =95)		(n ₂ =51)		(n ₃ =59)		(N=205)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปกติ	55	57.89	37	72.55	41	69.49	133	64.88
ผิวดปกติ	40	42.11	14	27.45	18	30.51	72	35.12
-ขาดสารอาหาร	38	95.00	14	100.00	17	94.44	69	95.83
ระดับ 1								
-ขาดสารอาหาร	2	5.00	0	0.00	1	5.56	3	4.17
ระดับ 2								
-ขาดสารอาหาร	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
ระดับ 3								

เด็กอายุแรกเกิด-5 ปี จำนวน 205 คน ที่สำรวจได้ 3 ตำบล จำแนกตามภาวะโภชนาการ เมื่อเทียบน้ำหนักของร่างกายตามอายุเป็นเดือน พบว่า เด็กร้อยละ 64.88 มีภาวะโภชนาการปกติ และร้อยละ 35.12 มีภาวะโภชนาการผิวดปกติ โดยแบ่งเป็นขาดสารอาหารระดับ 1 ร้อยละ 95.83 และระดับ 2 ร้อยละ 4.17 เมื่อพิจารณาตามแต่ละตำบล พบว่า เด็กในตำบลโนนทัน มีเด็กซึ่งมีภาวะโภชนาการผิวดปกติมากที่สุด คือ ร้อยละ 42.11 รองลงมาคือตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 30.51 และตำบลดอนหัน ร้อยละ 27.45 ส่วนใหญ่ของเด็กซึ่งมีภาวะโภชนาการผิวดปกติทั้ง 3 ตำบลจะอยู่ในพวกขาดสารอาหารระดับ 1 (ตาราง 22)

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของเด็กอายุแรกเกิด-5 ปีที่สำรวจได้ จำแนกตามภาวะโภชนาการ (ส่วนสูงของร่างกายตามอายุ)

	ต.รัตนท่อน (n ₁ =95)		ต.ดอนหัน (n ₂ =51)		ต.บ้านห้วย (n ₃ =59)		รวม (N=205)	
ภาวะโภชนาการ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปกติ	68	71.58	46	90.20	50	84.74	164	80.00
ผิดปกติ	27	28.42	5	9.80	9	15.26	41	20.00
-ขาดสารอาหาร	24	88.89	5	100.00	9	100.00	38	92.68
ระดับ 1								
-ขาดสารอาหาร	2	7.41	0	0.00	0	0.00	2	4.88
ระดับ 2								
-ขาดสารอาหาร	1	3.70	0	0.00	0	0.00	1	2.44
ระดับ 3								

เมื่อเทียบส่วนสูงของร่างกายเด็กตามอายุเป็นเดือน พบว่า เด็กร้อยละ 80.00 มีภาวะโภชนาการปกติ และผิดปกติ ร้อยละ 20.00 ภาวะโภชนาการที่ผิดปกตินี้ แบ่งออกเป็นขาดสารอาหารระดับ 1 ร้อยละ 92.68 ระดับ 2 ร้อยละ 4.88 และระดับ 3 ร้อยละ 2.44 เมื่อพิจารณานแต่ละตำบลพบภาพที่คล้ายคลึงกับตารางที่ 22 คือ อัตราส่วนร้อยละของเด็กที่มีภาวะโภชนาการผิดปกติจะสูงสุดในตำบลรัตนท่อน ร้อยละ 28.42 รองลงมาคือ ตำบลบ้านห้วย และตำบลดอนหันตามลำดับ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในตำบลรัตนท่อนมีเด็กซึ่งมีภาวะขาดสารอาหารระดับ 2 และ 3 ในขณะที่ยังอีก 2 ตำบลไม่มี (ตาราง 23)

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามการดูแลตนเอง เมื่อ
ยังไม่เจ็บป่วยเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพประจำปี การตรวจมะเร็งปากมดลูก
และการตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง

	ด.โนนทัน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเอง	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การตรวจสุขภาพประจำปี								
-ไป	29	16.57	9	10.84	16	15.84	54	15.04
-ไม่ไป	146	83.43	74	89.16	85	84.16	305	84.96
การตรวจมะเร็งปากมดลูก								
-ไป	67	38.28	22	26.51	26	25.74	115	32.03
-ไม่ไป	108	61.72	61	73.49	75	74.26	244	67.97
การตรวจมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง								
-เคย	53	30.28	25	30.12	16	15.84	94	26.18
-ไม่เคย	122	69.72	58	69.83	85	84.16	265	73.82

จากการสำรวจเหตุการณ์การดูแลตนเองเมื่อยังไม่เจ็บป่วยของประชาชน เกี่ยวกับการตรวจสุขภาพประจำปี การตรวจมะเร็งปากมดลูกและการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ใน 3 ตำบลจากครัวเรือนที่สำรวจได้ 359 หลังคาเรือน พบว่า ครัวเรือน ร้อยละ 15.04 ไปรับการตรวจสุขภาพประจำปี และไม่ไปร้อยละ 84.96 เหตุผลที่ไม่ไปเพราะคิดว่าตนเองสบายดี และไม่เห็นความจำเป็นที่ต้องไปรับการตรวจ เมื่อพิจารณาตามแต่ละตำบล

พบว่า อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนที่ไม่ได้รับการตรวจค่อนข้างใกล้เคียงกัน คือ มากกว่าร้อยละ 80.00 ส่วนการตรวจมะเร็งปากมดลูกของหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วในครัวเรือนของ 3 ตำบล พบว่า ร้อยละ 32.03 ไม่ได้รับการตรวจมะเร็งปากมดลูก และไม่พบร้อยละ 67.97 เมื่อพิจารณาตามแต่ละตำบล พบว่าตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว้ามีอัตราส่วนร้อยละที่ไปรับการตรวจค่อนข้างใกล้เคียงกัน ส่วนตำบลโนนท่อนมีอัตราส่วนร้อยละที่ไปรับการตรวจจะค่อนข้างมากกว่าตำบลอื่น ร้อยละ 38.28 เหตุผลส่วนใหญ่ที่ไม่ไปรับการตรวจคือ คิดว่าตนเองสบายดี ไม่มีอาการผิดปกติ และรู้สึกอาย

หญิงวัยเจริญพันธุ์ในครัวเรือน ร้อยละ 26.18 เคยตรวจหามะเร็งเต้านมด้วยตนเอง และร้อยละ 73.82 ไม่เคย โดยให้เหตุผลว่าไม่ทราบว่าต้องตรวจ คิดว่าตนเองสบายดี และตรวจไม่เป็น เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตำบลพบว่าในตำบลบ้านหว้า มีอัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนที่ไม่ตรวจหามะเร็งเต้านมด้วยตนเองค่อนข้างสูงกว่าอีก 2 ตำบล ร้อยละ 84.16 (ตาราง 24)

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามการเป็นสมาชิก

โครงการสุขภาพ

	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
โครงการสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-ไม่เป็นสมาชิก	86	49.14	19	22.89	63	62.38	168	46.80
โครงการสุขภาพ								
-เป็นสมาชิก	89	50.86	64	77.11	38	37.62	191	53.20
โครงการสุขภาพ								
-โครงการบัตรสุขภาพ	68	76.40	53	82.81	9	23.68	130	68.06

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามการเป็นสมาชิก
โครงการสุขภาพ (ต่อ)

	ด.เนินท่อน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านหว่า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
โครงการสุขภาพ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
-โครงการประกันสังคม	12	13.48	1	1.56	1	2.63	14	7.33
-บัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย	13	14.61	15	23.44	28	73.68	56	29.32
-สวัสดิการสุขภาพ	4	4.49	4	6.25	1	2.63	9	4.71

จากการสำรวจครัวเรือน 359 ครัวเรือน เกี่ยวกับการเป็นสมาชิกโครงการสุขภาพ พบว่า ร้อยละ 46.80 ไม่เป็นสมาชิกโครงการสุขภาพ และร้อยละ 53.20 เป็นสมาชิก โดยเป็นสมาชิกโครงการบัตรสุขภาพนหมบ้านของตนเองร้อยละ 68.06 รองลงมาคือบัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย ร้อยละ 29.32 และที่น้อยที่สุดคือ สวัสดิการสุขภาพ ร้อยละ 4.71 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตำบล พบว่า ตำบลดอนหันมีครัวเรือนที่เป็นสมาชิกโครงการสุขภาพมากที่สุด คือ ร้อยละ 77.11 รองลงมาคือตำบลเนินท่อน ร้อยละ 50.86 และใน 2 ตำบลนี้มีลักษณะการเป็นสมาชิกในแต่ละโครงการคล้ายคลึงกันภาพรวมของทั้ง 3 ตำบล ตำบลบ้านหว่ามีครัวเรือนที่เป็นสมาชิกโครงการสุขภาพ 38 ครัวเรือนจาก 101 ครัวเรือน แต่ส่วนใหญ่คือร้อยละ 73.68 เป็นสมาชิกบัตรสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย รองลงมาคือโครงการบัตรสุขภาพ (ตาราง 25)

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับ
อันตรายของยาแก้ปวดลดไข้ ยาปฏิชีวนะ และยาชุด

	ด.โนนทอง		ด.ดอนหัน		ด.บ้านห้วย		รวม	
ความรู้เกี่ยวกับ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
อันตรายของยา	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยาลดไข้แก้ปวด								
-ทราบ	70	40.00	31	37.30	31	30.69	132	36.77
-ไม่ทราบ	105	60.00	52	62.70	70	69.31	227	63.23
ยาปฏิชีวนะ								
-ทราบ	27	15.40	15	18.10	17	16.83	59	16.43
-ไม่ทราบ	143	84.60	68	81.90	84	83.17	300	83.57
ยาชุด								
-ทราบ	54	30.90	26	31.30	22	21.78	102	28.41
-ไม่ทราบ	121	69.10	57	68.70	79	78.22	257	71.59

การศึกษาศรัวเรือนที่สำรวจได้ 359 ครัวเรือนใน 3 ตำบล จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับอันตรายของยาแก้ปวดลดไข้ ยาปฏิชีวนะและยาชุด พบว่า จาก 359 ครัวเรือน ประชาชนทราบอันตรายของยาแก้ปวดลดไข้มากที่สุด คือ ร้อยละ 36.77 ทราบอันตรายของยาชุดและยาปฏิชีวนะ ร้อยละ 28.41 และร้อยละ 16.43 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตำบล พบว่า ประชาชนในตำบลโนนทอง และตำบลดอนหัน ทราบอันตรายของยาแก้ปวดลดไข้ และยาชุดในอัตราส่วนร้อยละค่อนข้างใกล้เคียงกันคือ ประมาณร้อยละ 37-40 ในยาแก้ปวดลดไข้ และร้อยละ 30-31 ในยาชุด ส่วนประชาชนในตำบลบ้านห้วยค่อนข้างจะมีความรู้เกี่ยวกับยา 3 ประเภทนี้น้อยกว่าตำบลอื่น (ตาราง 26)

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามการช้ยาแก้ปวดลด
ไข้ ยาปฏิชีวนะ และยาชุด

	ต.เนินท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านห้วย		รวม	
การช้ยา	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยาแก้ปวดลดไข้								
-เคยช้	169	96.57	80	96.38	97	96.04	346	96.38
-ไม่เคยช้	6	3.43	3	3.62	4	3.96	13	3.62
ยาปฏิชีวนะ								
-เคยช้	145	82.86	67	80.72	67	66.34	279	77.71
-ไม่เคยช้	30	17.14	16	19.28	34	33.66	80	22.29
ยาชุด								
-เคยช้	110	62.86	41	49.40	54	53.46	205	57.10
-ไม่เคยช้	65	37.14	42	50.60	47	46.54	154	42.90

เมื่อจำแนกตามการช้ยาแก้ปวดลดไข้ ยาปฏิชีวนะและยาชุด พบว่าประชาชนจาก
359 ครัวเรือนใน 3 ตำบล มีอัตราส่วนร้อยละช้ยาแก้ปวดลดไข้มากที่สุด ร้อยละ 96.38
รองลงมาคือยาปฏิชีวนะ ร้อยละ 77.71 ยาชุดร้อยละ 57.10 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละ
ตำบลพบว่า ทั้ง 3 ตำบล มีอัตราส่วนร้อยละของการช้ยาแก้ปวดลดไข้ใกล้เคียงกัน ตำบล
บ้านห้วยมีอัตราส่วนร้อยละช้ยาปฏิชีวนะต่ำสุด คือร้อยละ 66.34 ในขณะที่อีก 2 ตำบลช้
ใกล้เคียงกัน ส่วนตำบลเนินท่อน เคยช้ยาชุดมากที่สุด คือ ร้อยละ 62.86 (ตาราง 27)

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่สำรวจได้ จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ และแหล่งของข้อมูลข่าวสาร

การได้รับข้อมูล	ด.เงินทอง		ด.คอนหัน		ด.บ้านห้วย		รวม	
ข่าวสารและแหล่ง	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
ที่ได้รับข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข่าวสาร								
-ไม่เคยได้รับข้อมูล	12	6.86	1	1.20	3	2.97	16	4.46
ข่าวสาร								
-เคยได้รับข้อมูล	163	93.14	82	98.80	98	97.03	343	95.54
ข่าวสาร								
แหล่ง								
-พสส./อสม.	109	66.87	43	52.44	60	61.22	212	61.81
-เพื่อนบ้าน	25	15.34	30	36.58	29	29.59	84	24.49
-วิทยุ	90	55.21	39	47.56	59	60.20	188	54.81
-หนังสือพิมพ์	11	6.75	6	7.32	10	10.20	27	7.87
-ญาติ	19	11.66	30	36.58	25	25.51	74	21.57
-เจ้าหน้าที่	68	41.72	56	68.29	41	41.84	165	48.10
สาธารณสุข								
-โทรศัพท์	119	73.01	44	53.66	57	58.16	220	64.14
-หอกระจายข่าว	142	87.17	32	39.02	68	69.38	242	70.55

จากการสำรวจเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพใน 3 ตำบลจาก 359 ครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 95.54 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่คือ หอกระจายข่าว ร้อยละ 70.55 พสส./อสม. ร้อยละ

61.81 โทรทัศน์ ร้อยละ 64.14 และวิทยุ ร้อยละ 54.81 เมื่อพิจารณาแยกตามตำบล พบว่าในตำบล บ้านห้วยและตำบลโนนท่อน มีแหล่งของข้อมูลข่าวสารคล้ายกับภาพรวมคือ หอกระจายข่าว พสส./อสม. โทรทัศน์ และวิทยุ แต่ในตำบลดอนหันประชาชนระบุว่าได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มากที่สุด ร้อยละ 68.29 รองลงมาคือโทรทัศน์และ พสส./อสม. (ตาราง 28)

4.4 พฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในภาวะที่เจ็บป่วย ได้แก่ ไข้หวัด ไอ ท้องเดิน ท้องผูก โรคกระเพาะอาหาร ปวดศีรษะ ปวดฟัน ปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อ นอนไม่หลับ แผลเปื่อยของ สถานบริการสาธารณสุขที่ไปใช้บริการ ความคิดเห็นในการใช้บริการสถานบริการสุขภาพ

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการไข้
เจ็บป่วยต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านห้วย		รวม	
การดูแลตนเอง เมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป่วยเป็นไข้								
ไม่เคยเจ็บป่วย	3	1.71	3	3.61	7	6.93	13	3.62
เคยเจ็บป่วย	172	98.29	80	96.39	94	93.07	346	96.38
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	52	30.23	19	23.75	23	24.47	94	27.17
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	120	69.77	61	76.25	71	75.53	252	72.83
โดยการเช็ดตัวลดไข้	112	93.33	61	100.00	60	84.51	233	92.46
ดื่มน้ำมาก ๆ	11	9.17	18	29.51	6	8.45	35	13.89
วิธีอื่น ๆ	3	2.50	8	13.12	15	21.13	26	10.32
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	40	23.26	50	62.50	26	27.66	116	33.53

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการไข้
ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเอง เมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป่วยเป็นไข้								
มีการซื้อยาใช้เอง	132	76.74	30	37.50	68	72.34	230	66.47
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาแก้ปวดลดไข้	124	93.94	29	96.67	63	92.65	216	93.91
ยาปฏิชีวนะ	1	0.76	1	3.33	1	1.47	3	1.30
ยาอื่น ๆ	7	5.30	0	0.00	4	5.88	11	4.78
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	4	3.03	1	3.33	6	8.82	11	4.78
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	106	80.30	29	96.67	58	85.29	193	83.91
สถานีอนามัย	1	0.76	0	0.00	4	5.88	5	2.17
อื่น ๆ	21	15.91	0	0.00	0	0.00	21	9.13
ผู้นำซื้อยา								
สามี/ภรรยา	1	0.76	0	0.00	2	2.94	3	1.30
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	19	14.39	3	10.00	8	11.77	30	13.04
เพื่อนบ้าน	29	21.97	12	40.00	35	51.47	76	33.04
เจ้าของร้าน	28	21.21	5	16.67	12	17.65	45	19.57
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	2.27	0	0.00	0	0.00	3	1.30
โฆษณา	17	12.88	8	26.67	5	7.35	30	13.04
ผสส./อสม.	4	3.03	0	0.00	1	1.47	5	2.17
อื่น ๆ	31	23.49	2	6.67	5	7.35	38	16.52

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวที่มีการเจ็บป่วยด้วยอาการไข้ร้อยละ 96.38 ในครอบครัวที่เคยมีอาการไข้มีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 72.83 ซึ่งมีการดูแลเบื้องต้น โดยการเช็ดตัวลดไข้มากที่สุด ร้อยละ 92.46 นอกจากนี้ในครอบครัวที่มีอาการไข้ยังมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 66.47 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือ ยาแก้ปวดลดไข้ร้อยละ 93.91 สถานที่ซื้อยามากคือ ร้านขายของชำในหมู่บ้าน ร้อยละ 83.91 และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือเพื่อนบ้าน ร้อยละ 33.04

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าทั้ง 3 ตำบลเคยมีการเจ็บป่วยด้วยอาการไข้มากกว่าร้อยละ 90.00 สำหรับการดูแลตนเองเมื่อมีอาการไข้ ตำบลดอนหันและตำบลบ้านหว้ามีร้อยละของการดูแลตนเองเบื้องต้นใกล้เคียงกันคือร้อยละ 76.25 และ 75.53 ตำบลโนนท่อนมีการดูแลตนเองเบื้องต้นน้อยที่สุดร้อยละ 69.77 ส่วนการดูแลตนเองด้วยการเช็ดตัวลดไข้นั้น ตำบลดอนหันมีมากที่สุดถึงร้อยละ 100.00 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เอง ตำบลโนนท่อนมีมากที่สุดถึงร้อยละ 76.74 ประเภทของยาที่ใช้ ทั้ง 3 ตำบลยาแก้ปวดลดไข้มากกว่าร้อยละ 90.00 สถานที่ซื้อยาทั้ง 3 ตำบลจะซื้อจากร้านขายของชำในหมู่บ้านมากที่สุดคือตำบลโนนท่อน ร้อยละ 80.30 ตำบลดอนหัน ร้อยละ 96.67 และตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 85.29 ผู้แนะนำให้ซื้อยาของตำบลดอนหันและตำบลบ้านหว้า นั่นคือเพื่อนบ้านถึงร้อยละ 40.00 และ 51.47 ส่วนตำบลโนนท่อนคือบุคคลอื่น ๆ ร้อยละ 23.49 (ตาราง 29)

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมี
อาการหวัด ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเอง เมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป่วยเป็นหวัด								
ไม่เคยเจ็บป่วย	5	2.86	2	2.41	5	4.95	12	3.34
เคยเจ็บป่วย	170	97.14	81	97.59	96	95.05	347	96.66
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	74	43.53	31	38.27	44	45.83	149	42.94
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	96	56.47	50	61.73	52	54.17	198	57.06
โดยรักษาร่างกายให้อบอุ่น	76	79.17	40	80.00	37	71.15	153	77.27
ดื่มน้ำอุ่นมาก ๆ	27	28.13	16	32.00	19	36.54	62	31.31
อื่น ๆ	33	34.38	20	40.00	23	44.23	76	38.38
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	54	31.76	46	56.79	42	43.75	142	40.92
มีการซื้อยาใช้เอง	116	68.24	35	43.21	54	56.25	205	59.08
ประเภทของยาที่ซื้อ								
ยาลดน้ำมูก	110	94.83	27	77.14	51	94.44	188	91.71
ยาสุดดมแก้หวัดคัดจมูก	6	5.17	7	20.00	2	3.70	15	7.32
อื่น ๆ	0	0.00	1	2.86	1	1.85	2	0.97
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	8	6.90	3	8.57	8	14.82	19	9.27
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	92	79.31	31	88.57	45	83.33	168	81.95
สถานีอนามัย	2	1.72	1	2.86	1	1.85	4	1.95
อื่น ๆ	14	12.07	0	0.00	0	0.00	14	6.83

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลตนเองเมื่อมีอาการหวัด ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยการดูแลตนเองเมื่อมีอาการหวัด	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัวป่วยเป็นหวัด	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สามี/ภรรยา								
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	18	15.52	4	11.43	5	9.25	27	13.17
เพื่อนบ้าน	18	15.52	12	34.28	21	38.89	51	24.88
เจ้าของร้าน	29	25.00	10	28.57	8	14.82	47	22.93
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	2.58	1	2.86	0	0.00	4	1.95
โฆษณา	23	19.83	8	22.86	10	18.52	41	20.00
พสส./อสม.	4	3.45	0	0.00	0	0.00	4	1.95
อื่น ๆ	21	18.10	0	0.00	10	18.52	31	15.12

เมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 ตำบล พบว่า ครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการหวัดร้อยละ 96.66 ในครอบครัวที่เคยมีอาการหวัดมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 57.06 ซึ่งมีการดูแลตนเองเบื้องต้น โดยการรักษาร่างกายให้อบอุ่นมากที่สุดร้อยละ 77.27 นอกจากนี้ในครอบครัวที่มีอาการหวัดยังมีการซื้อยาใช้เอง ร้อยละ 59.08 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือ ยาลดน้ำมูกร้อยละ 91.71 สถานที่ซื้อยามากคือ ร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 81.95 และผู้นำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือ เพื่อนบ้านร้อยละ 24.88

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าทั้ง 3 ตำบลเคยมีการเจ็บป่วยด้วยอาการหวัด มากกว่าร้อยละ 95.00 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการหวัด ตำบลดอนหันมีการดูแลตนเองเบื้องต้นมากที่สุด ร้อยละ 61.73 รองลงมาคือตำบลโนนทันร้อยละ 56.47 ตำบลบ้านหว้าน้อยที่สุดคือร้อยละ

54.17 ส่วนการดูแลตนเองด้วยการรักษาร่างกายให้อบอุ่นนั้นตำบลดอนหันและตำบลโนนท่อนใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 80.00 และ 79.17 ตำบลบ้านหว้าร้อยละ 71.15 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เองตำบลโนนท่อนมีการซื้อยาใช้เองมากที่สุดร้อยละ 68.24 ประเภทของยาที่ใช้ในตำบลโนนท่อน และตำบลบ้านหว้าใช้ยาลดน้ำมูกใกล้เคียงกันคือร้อยละ 94.83 และ 94.44 สถานที่ซื้อยาทั้ง 3ตำบลจะซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้านมากที่สุดคือ ตำบลดอนหันร้อยละ 88.57 ตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 83.33 และตำบลโนนท่อน ร้อยละ 79.31 ผู้แนะนำให้ซื้อยาของตำบลบ้านหว้าและตำบลดอนหันมีเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำมากที่สุดร้อยละ 38.89 และ 34.28 ตามลำดับ ส่วนตำบลโนนท่อน คือเจ้าของร้านร้อยละ 25.00 (ตาราง 30)

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการไอ
ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเอง เมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป่วยมีอาการไอ								
ไม่เคยเจ็บป่วย	25	14.29	7	8.43	17	16.83	49	13.65
เคยเจ็บป่วย	150	85.71	76	91.57	84	83.17	310	86.35
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	110	73.33	46	60.53	51	60.71	207	66.77
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	40	26.67	30	39.47	33	39.29	103	33.23
โดยรักษาร่างกายให้อบอุ่น	19	47.50	19	63.33	17	51.52	55	53.40
ดื่มน้ำอุ่นมาก ๆ	25	62.50	12	40.00	15	45.45	52	50.49
อื่น ๆ	23	57.50	14	46.67	21	63.64	58	56.31
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	44	29.33	54	71.05	27	32.14	125	40.32
มีการซื้อยาใช้เอง	106	70.67	22	28.95	57	67.86	185	59.68

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละ ของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลสุขภาพเมื่อมีอาการไอ
ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัย การดูแลสุขภาพเมื่อ มีอาการไอ	ต.โนนทัน (n ₁ =175)		ต.ดอนหัน (n ₂ =83)		ต.บ้านหว้า (n ₃ =101)		รวม (N=359)	
สมาชิกในครอบครัว ป่วยมีอาการไอ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาแก้ไอ/ละลายเสมหะ	105	99.06	21	95.45	56	98.25	182	98.38
ยาอม	1	0.94	0	0.00	0	0.00	1	0.54
อื่น ๆ	0	0.00	1	4.55	1	1.75	2	1.08
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	5	4.72	0	0.00	6	10.53	11	5.95
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	86	81.13	22	100.00	49	85.96	157	84.87
สถานีอนามัย	2	1.89	0	0.00	2	3.51	4	2.16
อื่น ๆ	13	12.26	0	0.00	0	0.00	13	7.03
ผู้แนะนำให้ซื้อยา								
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	16	15.09	6	27.27	5	8.77	27	14.60
เพื่อนบ้าน	14	13.21	2	9.09	28	49.12	44	23.78
เจ้าของร้าน	27	25.47	8	36.36	15	26.32	50	27.03
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	2.83	0	0.00	1	1.75	4	2.16
โฆษณา	26	24.53	6	27.27	5	8.77	37	20.00
พสส./อสม.	2	1.89	0	0.00	0	0.00	2	1.08
อื่น ๆ	18	16.98	0	0.00	3	5.26	21	11.35

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการไอ ร้อยละ 86.35 ในครอบครัวที่เคยมีอาการไอ มีการดูแลตนเองเบื้องต้นเพียงร้อยละ 33.23 ซึ่งมีการดูแลเบื้องต้นโดยการรักษาร่างกายให้อบอุ่น ดื่มน้ำอุ่นมาก ๆ และวิธีอื่น ๆ ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 53.40, 50.49 และ 56.31 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการไอมีการซื้อยาใช้เอง ร้อยละ 59.68 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือ ยาแก้ไอ/ละลายเสมหะ ร้อยละ 98.38 สถานที่ซื้อยาที่พบมากคือร้านขายของชำในหมู่บ้านถึงร้อยละ 84.87 และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากคือเจ้าของร้าน ร้อยละ 27.03

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าทั้ง 3 ตำบลเคยมีการเจ็บป่วยด้วยอาการไ้มากกว่า ร้อยละ 80.00 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการไอ ตำบลดอนหันและตำบลบ้านหว้า มีการดูแลตนเองเบื้องต้นใกล้เคียงกันคือร้อยละ 39.47 และ 39.29 ตามลำดับ ตำบลโนนท่อน มีการดูแลตนเองน้อยที่สุดร้อยละ 26.67 ส่วนวิธีการที่ใช้ในการดูแลเบื้องต้นนั้นตำบลบ้านหว้าและตำบลโนนท่อนใช้วิธีการอื่น ๆ เช่น พักผ่อน ดื่มน้ำมะนาว มากที่สุดคือร้อยละ 63.64 และ 57.50 ตามลำดับ ตำบลดอนหันใช้วิธีรักษาร่างกายให้อบอุ่นมากที่สุดคือ ร้อยละ 63.33 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เอง ตำบลโนนท่อนมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 70.67 ตำบลบ้านหว้าร้อยละ 67.86 และตำบลดอนหัน ร้อยละ 28.95 ประเภทของยาที่ใช้ทั้ง 3 ตำบล ยาแก้ไอ/ละลายเสมหะมากกว่าร้อยละ 95.00 สถานที่ซื้อยาดำบลดอนหัน มีการซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้านถึงร้อยละ 100.00 ตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 85.96 และตำบลโนนท่อน ร้อยละ 81.13 ผู้แนะนำให้ซื้อยานั้นตำบลดอนหันและตำบลโนนท่อนมีเจ้าของร้านเป็นผู้แนะนำให้พบมากที่สุดคือ ร้อยละ 36.36 และ 25.47 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว้ามีเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำให้พบมากที่สุดคือร้อยละ 49.12 (ตาราง 31)

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการ
ท้องเดิน ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเอง เมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป่วยท้องเดิน								
ไม่เคยเจ็บป่วย	64	36.57	26	31.33	41	40.59	131	36.49
เคยเจ็บป่วย	111	63.43	57	68.67	60	59.41	228	63.51
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	58	52.25	29	50.88	20	33.33	107	46.93
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	53	47.75	28	49.12	40	66.67	121	53.07
ดื่มน้ำสะอาดที่มรสจัด	28	52.83	20	71.43	15	37.50	63	52.07
กินอาหารอ่อนย่อยง่าย	3	5.66	8	28.57	7	17.50	18	14.88
ดื่มสารละลายน้ำตาล	34	64.15	7	25.00	20	50.00	61	50.41
อื่น ๆ	13	24.53	14	50.00	13	32.50	40	33.06
ไม่มีการซื้อยาตัวเอง	46	41.44	40	70.18	25	41.67	111	48.68
มีการซื้อยาตัวเอง	65	58.56	17	29.82	35	58.33	117	51.32
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาแก้ท้องเสีย	63	96.92	7	41.18	35	100.00	105	89.74
ผงน้ำตาลเกลือแร่	1	1.54	2	11.76	0	0.00	3	2.56
อื่น ๆ	1	1.54	8	47.06	0	0.00	9	7.69
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	6	9.23	1	5.88	4	11.43	11	9.40
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	48	73.85	15	88.24	30	85.71	93	79.49
สถานีนามัย	2	3.08	0	0.00	0	0.00	2	1.71

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการท้องเดิน ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเอง เมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ป่วยท้องเดิน								
อื่น ๆ	9	13.84	1	5.88	1	2.86	11	9.40
แนะนำให้ซื้อยา								
สามี/ภรรยา	0	0.00	1	5.88	0	0.00	1	0.85
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	9	13.84	3	17.64	2	5.71	14	11.97
เพื่อนบ้าน	13	20.00	2	11.77	19	54.29	34	29.06
เจ้าของร้าน	16	24.62	5	29.41	9	25.71	30	25.64
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	3	4.62	2	11.77	1	2.86	6	5.13
โฆษณา	12	18.46	2	11.77	1	2.86	15	12.82
พสส./อสม.	3	4.62	0	0.00	1	2.86	4	3.42
อื่น ๆ	9	13.84	2	11.77	2	5.71	13	11.11

การเจ็บป่วยด้วยท้องเดิน (Diarrhea) หมายถึง ภาวะที่บุคคลมีแบบแผนการขับถ่ายเปลี่ยนแปลงโดยขับถ่ายอุจจาระที่มีลักษณะเหลวเป็นน้ำหรือไม่เป็นก้อน (unformed)

เมื่อพิจารณาการรวมทั้ง 3 ตำบล พบว่า ครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการท้องเดิน ร้อยละ 63.51 ในครอบครัวที่เคยมีอาการท้องเดิน มีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 53.07 ซึ่งมีการดูแลตนเองเบื้องต้น โดยการงดอาหารที่มีรสจัดและดื่มสารละลายน้ำตาลกลัคโคสกันคือ ร้อยละ 52.07 และ 50.41 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการท้องเดิน มีการซื้อยาซื้อเองร้อยละ 51.32 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุด คือยาแก้ท้องเดินร้อยละ 89.74 สถานที่ซื้อยาที่พบมากคือร้านขายของชำ

านหมู่บ้านถึงร้อยละ 79.49 และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือ เพื่อนบ้านร้อยละ 29.06

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าทั้ง 3 ตำบลเคยมีการเจ็บป่วยด้วยอาการท้อง
เดิน โดยพบที่ตำบลดอนหันร้อยละ 68.67 ตำบลโนนท่อน ร้อยละ 63.43 และตำบลบ้านหว่า ร้อยละ
59.41 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการท้องเดิน ตำบลบ้านหว่าพบมากที่สุดคือ ร้อยละ
66.67 ส่วนตำบลดอนหันและตำบลโนนท่อนมีการดูแลตนเองเบื้องต้นใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 49.12
และ 47.75 ตามลำดับ การดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการดื่มสารละลายน้ำตาล พบมากกว่าวิธีอื่น ๆ
ที่ตำบลโนนท่อนและตำบลบ้านหว่าถึงร้อยละ 64.15 และ 50.00 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันจะมี
การดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการงดอาหารที่มีรสจัดมากที่สุดคือร้อยละ 71.43 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้
เองตำบลโนนท่อนและตำบลบ้านหว่ามีการซื้อยาใช้เองใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 58.56 และ 58.33
ตามลำดับ ตำบลดอนหันมีการซื้อยาใช้เองน้อยมากแค่ร้อยละ 29.82 ประเภทของยาที่ใช้ขึ้นตำบลบ้าน
หว่ามีการใช้ยาแก้ท้องเดินร้อยละ 100.00 ตำบลโนนท่อนร้อยละ 96.92 ตำบลดอนหันมีการใช้ยา
ชนิดอื่น ๆ มากที่สุดถึงร้อยละ 47.06 สถานที่ซื้อยาทั้งตำบลดอนหัน ตำบลบ้านหว่าและตำบลโนนท่อน
ซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้านมากที่สุดคือร้อยละ 88.24 85.71 และ 73.85 ตามลำดับ ผู้แนะ
นำให้ซื้อยาทั้งตำบลดอนหันและตำบลโนนท่อนคือเจ้าของร้านถึงร้อยละ 29.41 และ 24.62 ตาม
ลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว่านั้นเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำมากที่สุดถึงร้อยละ 54.29 (ตาราง 32)

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการ
ท้องผูก ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว่า		รวม	
การดูแลตนเองเมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีอาการท้องผูก								
ไม่เคยเจ็บป่วย	76	43.43	37	44.58	65	64.36	178	49.58
เคยเจ็บป่วย	99	56.57	46	55.42	36	35.64	181	50.42

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลตนเองเมื่อมีอาการท้องผูก ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัย	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
การดูแลตนเองเมื่อ	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีอาการท้องผูก								
ไม่มีการดูแลตนเอง	53	53.54	21	45.65	21	58.33	95	52.49
เบื้องต้น								
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	46	46.46	25	54.35	15	41.67	86	47.51
โดย กินอาหารที่มีกาก	31	67.39	19	76.00	7	46.67	57	66.28
เช่น ผัก ผลไม้								
ดื่มน้ำมาก ๆ	18	39.13	13	28.26	9	60.00	40	46.51
อื่น ๆ	27	58.70	5	10.87	4	26.67	36	41.86
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	35	35.35	27	58.70	22	61.11	84	46.41
มีการซื้อยาใช้เอง	64	64.65	19	41.30	14	38.89	97	53.59
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาระบายท้อง	50	78.13	15	78.95	14	100.00	79	81.44
ยาเหน็บทวาร	1	1.56	2	10.53	0	0.00	3	3.09
อื่น ๆ	13	20.31	2	10.53	0	0.00	15	15.46
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	9	14.06	6	31.58	5	35.71	20	20.62
ร้านขายของชำ	49	76.56	11	57.90	9	64.29	69	71.13
านหมู่บ้าน								
สถานีอนามัย	1	1.56	1	1.56	0	0.00	2	2.06

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลสุขภาพเมื่อมีอาการท้องผูก ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยการดูแลสุขภาพเมื่อมีอาการท้องผูก	ตำบลโนนทัน (n ₁ =175)	ต.ดอนหัน (n ₂ =83)	ต.บ้านหว้า (n ₃ =101)	รวม (N=359)
จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
อื่น ๆ	5 7.81	1 5.26	0 0.00	6 6.19
ผู้นำให้ข้อมูล				
สามี/ภรรยา	0 0.00	2 10.53	0 0.00	2 2.06
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	12 18.75	1 5.26	0 0.00	13 13.40
เพื่อนบ้าน	17 26.56	3 15.79	8 57.14	28 28.87
เจ้าของร้าน	12 18.75	5 26.32	4 28.57	21 21.65
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1 1.56	1 5.26	0 0.00	2 2.06
โฆษณา	11 17.19	6 31.58	2 14.29	19 19.59
พสส./อสม.	1 1.56	0 0.00	0 0.00	1 1.03
อื่น ๆ	10 15.63	1 5.26	0 0.00	11 11.34

เมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการท้องผูก ร้อยละ 50.42 ในครอบครัวที่เคยมีอาการท้องผูก มีการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ร้อยละ 47.51 ซึ่งมีการดูแลสุขภาพเบื้องต้นมากที่สุดคือ โดยการกินอาหารที่มีกาก เช่น ผัก ผลไม้ ถึงร้อยละ 66.28 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการท้องผูกมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 53.59 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือยาระบายท้อง ร้อยละ 81.44 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดจากร้านขายของชำในหมู่บ้าน ร้อยละ 71.13 และผู้นำให้ข้อมูลที่พบมากที่สุดคือเพื่อนบ้าน ร้อยละ 28.87

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่า ตำบลโนนทัน และตำบลดอนหันมีการเจ็บป่วยด้วยอาการท้องผูกใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 56.57 และ 55.42 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว้ามี

เพียงร้อยละ 35.64 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้น เมื่อมีอาการท้องผูก พบที่ตำบลดอนหัน ร้อยละ 54.35 ตำบลโนนท่อนร้อยละ 46.46 ตำบลบ้านหว้าร้อยละ 41.67 การดูแลตนเองเบื้องต้น โดยการกินอาหารที่มีกาก เช่น ผัก ผลไม้ทั้งตำบลดอนหันและตำบลโนนท่อนมีการปฏิบัติมากถึงร้อยละ 76.00 และ 67.39 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว้า มีการดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการดื่มน้ำมาก มากที่สุดร้อยละ 60.00 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เองตำบลโนนท่อน ตำบลดอนหัน และตำบลบ้านหว้า มีการซื้อยาใช้เอง ร้อยละ 64.65, 41.30 และ 38.89 ตามลำดับ ประเภทของยาที่ใช้ทั้งตำบลดอนหันและตำบลโนนท่อนใช้ยาละลายท้องอืดเสียกันร้อยละ 78.95 และ 78.13 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว้าใช้ยาละลายท้องอืดถึงร้อยละ 100.00 สถานที่ซื้อยาทั้ง 3 ตำบล ซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้าน ผู้นำให้ซื้อยาทั้งตำบลบ้านหว้าและตำบลโนนท่อนพบว่าคือเพื่อนบ้านถึงร้อยละ 57.14 และ 26.56 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันนั้นร้อยละ 31.58 ซื้อยาตามการโฆษณาจากวิทยุฯ และโทรทัศน์มากที่สุด (ตาราง 33)

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหาร ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัยในการ	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
ดูแลตนเองเมื่อสมาชิกใน	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
ครอบครัวป่วยเป็นโรค	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กระเพาะอาหาร								
ไม่เคยเจ็บป่วย	102	58.29	33	39.76	72	71.29	207	57.66
เคยเจ็บป่วย	73	41.71	50	60.24	29	28.71	152	42.34
ไม่มีการดูแลตนเอง	30	41.10	18	36.00	10	34.48	58	38.16
เบื้องต้น								
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	43	58.90	32	64.00	19	65.52	94	61.84
โดยกินอาหารให้เป็นเวลา	20	46.51	11	34.38	7	36.84	38	40.43

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหาร ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหาร	ต.บ้านท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
งดอาหารรสจัด	39	90.70	24	75.00	15	78.95	78	82.98
งดเหล้า น้ำอัดลมและบุหรี่	12	27.91	10	31.25	4	21.05	26	27.66
ใช้วิธีอื่น ๆ	7	16.28	1	3.13	5	26.32	13	13.83
ไม่มีการซื้อยาตัวเอง	27	36.99	29	58.00	8	27.59	64	42.11
มีการซื้อยาตัวเอง	46	63.01	21	42.00	21	72.41	88	57.89
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาลดกรด	45	97.83	18	85.71	21	100.00	84	95.46
ยาอื่น ๆ	1	2.17	3	14.29	0	0.00	4	4.54
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	4	8.70	2	9.52	4	19.05	10	11.36
ร้านขายของชำ	35	76.09	18	85.71	16	76.19	69	78.41
หมู่บ้าน								
สถานีอนามัย	2	4.35	1	4.76	1	4.76	4	4.55
อื่น ๆ	5	10.87	0	0.00	0	0.00	5	5.68
คำแนะนำให้ซื้อยา								
สามี/ภรรยา	1	2.17	1	4.76	0	0.00	2	2.27
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	5	10.87	5	23.81	0	0.00	10	11.36

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหาร ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อสมาชิกในครอบครัวป่วยเป็นโรคกระเพาะอาหาร	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน	12	26.09	2	9.52	6	28.57	20	22.73
เจ้าของร้าน	8	17.39	5	23.81	2	9.52	15	17.05
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2	4.35	1	4.76	1	4.76	4	4.54
โรงพยาบาล	11	23.91	7	33.33	4	19.05	22	25.00
พสส./อสม.	1	2.17	0	0.00	0	0.00	1	1.14
อื่น ๆ	6	13.04	0	0.00	8	38.10	14	15.91

เมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 ตำบล พบว่าสมาชิกในครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยโรคกระเพาะอาหารร้อยละ 42.34 สมาชิกในครอบครัวที่เคยมีอาการโรคกระเพาะอาหารมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 61.84 ซึ่งมีการดูแลตนเองเบื้องต้นมากที่สุดคือ งดอาหารสัปดาห์ถึงร้อยละ 82.98 นอกจากนี้สมาชิกในครอบครัวที่เคยมีอาการโรคกระเพาะอาหารมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 57.89 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุด คือยาลดกรดร้อยละ 95.46 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือจากร้านขายของชำในหมู่บ้าน ร้อยละ 78.41 และแนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือการปรึกษา ถึงร้อยละ 25.00

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบแต่ละตำบล พบว่าการเจ็บป่วยด้วยอาการโรคกระเพาะอาหารทั้ง 3 ตำบล มีดังนี้คือ ตำบลดอนหัน ร้อยละ 60.24 ตำบลโนนทัน ร้อยละ 41.71 และตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 28.71 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการโรคกระเพาะอาหารพบที่ตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 65.52 ตำบลดอนหันร้อยละ 64.00 และตำบลโนนทันร้อยละ 58.90 การดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการงดอาหารสัปดาห์ พบมากในทั้ง 3 ตำบล เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เองพบมากที่สุดที่ตำบล

บ้านหัวร้อยละ 72.41 รองลงมาคือ ตำบลโนนท่อนร้อยละ 63.01 และน้อยที่สุดคือตำบลดอนหันร้อยละ 42.00 ประเภทของยาที่ใช้ขึ้น ตำบลบ้านหัว ตำบลโนนท่อน และตำบลดอนหันใช้ยาลดกรดมากที่สุดเหมือนกันถึงร้อยละ 100.00, 97.83 และ 85.71 ตามลำดับ สถานที่ซื้อยาทั้ง 3 ตำบลจะซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้านมากที่สุด ผู้นำให้ข้อมูลที่พบมากที่สุดของตำบลบ้านหัวคืออิน ร้อยละ 38.10 ตำบลดอนหันคือวิเศษ ร้อยละ 33.33 และตำบลโนนท่อน คือ เพ็ญบ้าน ร้อยละ 26.09 (ตาราง 34)

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดศีรษะ ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดศีรษะ	ด.โนนท่อน (n ₁ =175)		ด.ดอนหัน (n ₂ =83)		ด.บ้านหัว (n ₃ =101)		รวม (N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเจ็บป่วย	37	21.14	15	18.07	28	27.72	80	22.28
เคยเจ็บป่วย	138	78.86	68	81.93	73	72.28	279	77.72
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	52	37.68	27	39.71	25	34.25	104	37.28
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	86	62.32	41	60.29	48	65.75	175	62.72
โดย นอนพัก	75	87.21	40	97.56	43	89.58	158	90.29
ลดความวิตกกังวล	5	5.81	5	12.20	1	2.08	11	6.29
สวดมนต์ ทำสมาธิ	1	1.16	0	0.00	0	0.00	1	0.57
วิธีอื่น ๆ	20	23.26	7	17.07	17	35.42	44	25.14
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	38	27.54	40	58.82	26	35.62	104	37.28
มีการซื้อยาใช้เอง	100	72.46	28	41.18	47	64.38	175	62.72

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมี
อาการปวดศีรษะ ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการ ดูแลตนเองเมื่อมีอาการ ปวดศีรษะ	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาแก้ปวด ลดไข้	95	95.00	27	96.43	47	100.00	169	95.57
ยาทา	0	0.00	1	3.57	0	0.00	1	0.57
ยาอื่น ๆ	5	5.00	0	0.00	0	0.00	5	2.86
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	6	6.00	1	3.57	6	12.77	13	7.43
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	83	83.00	26	92.86	41	87.23	150	85.71
สถานีอนามัย	5	5.00	1	3.57	0	0.00	6	3.43
อื่น ๆ	6	6.00	0	0.00	0	0.00	6	3.43
ผู้แนะนำให้ซื้อยา								
สามี/ภรรยา	0	0.00	1	3.57	0	0.00	1	0.57
ญาติ (พ่อแม่ พี่น้อง)	17	17.00	2	7.14	4	8.51	23	13.14
เพื่อนบ้าน	27	27.00	9	32.14	22	46.81	58	33.14
เจ้าของร้าน	21	21.00	7	25.00	10	21.28	38	21.71
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2	2.00	0	0.00	0	0.00	2	1.14
โฆษณา	17	17.00	7	25.00	5	10.64	29	16.57
พสส./อสส.	1	1.00	0	0.00	0	0.00	1	0.57
อื่น ๆ	15	15.00	2	7.14	6	12.76	23	13.14

เมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 ตำบล พบว่า ครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการปวดศีรษะ ร้อยละ 77.72 ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดศีรษะมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 62.72 ซึ่งการดูแลตนเองเบื้องต้นมากที่สุดคือนอกพักถึงร้อยละ 90.29 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดศีรษะมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 62.72 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือยาแก้ปวด ร้อยละ 96.57 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 85.71 และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือเพื่อนบ้านร้อยละ 33.14

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าการเจ็บป่วยด้วยอาการปวดศีรษะทั้ง 3 ตำบลพบมากกว่าร้อยละ 70.00 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นพบที่ตำบลบ้านหัวร้อยละ 65.75 ตำบลโนนท่อนร้อยละ 62.32 และตำบลดอนหันร้อยละ 60.29 การดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการนอนพักทั้ง 3 ตำบลพบมากกว่าร้อยละ 85.00 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เองพบที่ตำบลโนนท่อนร้อยละ 72.46 ตำบลบ้านหัวร้อยละ 64.38 และตำบลดอนหันร้อยละ 41.18 ประเภทของยาที่ใช้ทั้ง 3 ตำบลยาแก้ปวดมากถึงร้อยละ 95.00 สถานที่ซื้อยาจะซื้อที่ร้านขายของชำในหมู่บ้านเหมือนกันหมดทั้ง 3 ตำบล และผู้แนะนำให้ซื้อยาก็คือเช่นกันทั้ง 3 ตำบลที่พบมากที่สุด คือ เพื่อนบ้าน (ตาราง 35)

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดหัว ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัยในการ	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหัว		รวม	
ดูแลตนเองเมื่อสมาชิกใน	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
ครอบครัวป่วยมีอาการ	จำนวน ร้อยละ		จำนวน ร้อยละ		จำนวน ร้อยละ		จำนวน ร้อยละ	
ปวดหัว								
ไม่เคยเจ็บป่วย	57	32.57	28	33.73	45	44.55	130	36.21
เคยเจ็บป่วย	118	67.43	55	66.27	56	55.45	229	63.79
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	63	53.39	33	60.00	31	55.36	127	55.46
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	55	46.61	22	40.00	25	44.64	102	44.54

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการปวดฟัน ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการปวดฟัน	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
ครอบครัวป่วยมีอาการปวดฟัน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โดย บิดพลาสเตอร์ยา (กบเอี้ยะ) ที่แก้	5	9.09	1	4.55	1	4.00	7	6.86
อุดฟันด้วยยาแก้ปวด	28	50.91	15	68.18	6	24.00	49	48.04
ใช้วิธีอื่น ๆ	37	67.27	12	54.55	18	72.00	67	65.69
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	62	52.54	39	70.91	27	48.21	128	55.90
มีการซื้อยาใช้เอง	56	47.46	16	29.00	29	51.79	101	44.10
ประเภทของยาที่ใช้								
ยาแก้ปวดลดไข้	53	94.64	14	87.50	27	93.10	94	93.07
พลาสเตอร์ยา	0	0.00	1	6.25	1	3.45	2	1.98
ยาอื่น ๆ	3	5.36	1	6.25	1	3.45	5	4.95
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	2	3.57	2	12.50	2	6.90	6	5.94
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	46	82.14	12	75.00	27	93.10	85	84.16
สถานีอนามัย	1	1.79	2	12.50	0	0.00	3	2.97
อื่น ๆ	7	12.50	0	0.00	0	0.00	7	6.93
ผู้นำมาให้ซื้อยา								
สามี/ภรรยา	0	0.00	2	12.50	0	0.00	2	1.98
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	5	8.93	4	25.00	0	0.00	9	8.91

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดฟัน ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดฟัน	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
ครอบครัวป่วยมีอาการปวดฟัน	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน	10	17.86	3	18.75	16	55.17	29	28.71
เจ้าของร้าน	18	32.14	2	12.50	9	31.03	29	28.71
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2	3.57	0	0.00	0	0.00	2	1.98
โฆษณา	7	12.50	5	31.25	1	3.45	13	12.87
อื่น ๆ	14	25.00	0	0.00	3	10.35	17	16.83

เมื่อพิจารณารวมทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการปวดฟันร้อยละ 63.79 ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดฟันมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 44.54 ซึ่งการดูแลตนเองเบื้องต้นมากที่สุดคือวิธีอื่น ๆ เช่น ใช้น้ำเกลือ อุดฟันด้วยยาสีฟัน อุดฟันด้วยสมุนไพร ฯลฯ ถึงร้อยละ 65.65 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดฟัน มีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 44.10 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือยาแก้ปวดร้อยละ 93.07 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 84.16 และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดเท่ากัน 2 กลุ่มคือจากเพื่อนบ้านและเจ้าของร้าน ร้อยละ 28.71

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าการเจ็บป่วยด้วยอาการปวดฟันตำบลโนนทันพบมากที่สุด ร้อยละ 67.43 รองลงมาตำบลดอนหันร้อยละ 66.27 และน้อยที่สุดร้อยละ 55.45 คือตำบลบ้านหว้า สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นพบที่ตำบลโนนทันร้อยละ 46.61 ตำบลบ้านหว้าร้อยละ 44.64 และตำบลดอนหันร้อยละ 40.00 การดูแลตนเองเบื้องต้นด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น ใช้น้ำเกลือ อุดฟันด้วยสมุนไพร ฯลฯ พบมากที่สุดที่ตำบลบ้านหว้าและตำบลโนนทัน ร้อยละ 72.00 และ 67.27 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันใช้วิธีอุดฟันด้วยยาแก้ปวดมากที่สุดร้อยละ 68.18 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เอง

พบที่ตำบลบ้านหัวร้อยละ 51.79 ตำบลโนนท่อนร้อยละ 47.46 และตำบลดอนหันร้อยละ 29.09 ประเภทของยาที่ใช้ทั้ง 3 ตำบลใช้ยาแก้ปวดมากที่สุดคือมากกว่าร้อยละ 85.00 สถานที่ซื้อยาจะซื้อที่ร้านขายของชำในหมู่บ้านเหมือนกันหมดทั้ง 3 ตำบล และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดของตำบลบ้านหัวคือเพื่อนบ้านร้อยละ 55.17 ตำบลโนนท่อนคือเจ้าของร้านร้อยละ 32.14 และตำบลดอนหันคือจักษุแพทย์ ร้อยละ 31.25 (ตาราง 36)

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการปวดกล้ามเนื้อ (ปวดเมื่อยตามตัว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดขา) ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการปวดกล้ามเนื้อ (ปวดเมื่อยตามตัว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดขา)	ด.โนนท่อน (n ₁ =175)	ด.ดอนหัน (n ₂ =83)	ด.บ้านหัว (n ₃ =101)	รวม (N=359)
ไม่เคยเจ็บป่วย	31 17.71	17 20.48	39 38.61	87 24.23
เคยเจ็บป่วย	144 82.29	66 79.52	62 61.39	272 75.77
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	33 22.92	11 16.67	19 30.65	63 23.16
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	111 77.08	55 83.33	43 69.35	209 76.84
โดย บริหารร่างกาย	5 4.50	5 9.09	7 16.28	17 8.13
บีบวด	104 93.69	47 85.45	39 90.70	190 90.91
ใช้วิธีอื่น ๆ	3 2.70	10 18.18	15 34.88	28 13.40
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	57 39.58	43 65.15	37 59.68	137 50.37
มีการซื้อยาใช้เอง	87 60.42	23 34.85	25 40.32	135 49.63
ประเภทของยาที่ใช้				

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดกล้ามเนื้อ (ปวดเมื่อยตามตัว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดขา) ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดกล้ามเนื้อ	ต.โนนทัน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
	(n ₁ =175)		(n ₂ =83)		(n ₃ =101)		(N=359)	
ป่วยมีอาการปวดกล้ามเนื้อ (ปวดเมื่อยตามตัว ปวดหลัง ปวดแขน ปวดขา)	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ยาแก้ปวดลดไข้	63	72.41	16	69.57	19	76.00	98	72.59
ยาสมุนไพร	2	2.30	2	8.70	1	4.00	5	3.70
ยาอื่น ๆ	22	25.29	5	21.73	5	20.00	32	23.70
สถานที่ซื้อยา								
ร้านขายยา	7	8.0	3	13.04	6	24.00	16	11.85
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	73	83.91	18	78.26	19	76.00	110	81.48
สถานีอนามัย	3	3.45	1	4.35	0	0.00	4	2.96
อื่น ๆ	4	4.60	1	4.35	0	0.00	5	3.70
ผู้นำพาหื้อยา								
สามี/ภรรยา	0	0.00	1	4.35	0	0.00	1	0.74
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	11	12.64	3	13.04	1	4.00	15	11.11
เพื่อนบ้าน	27	31.04	7	30.44	15	60.00	49	36.30
เจ้าของร้าน	22	25.29	9	39.13	6	24.00	37	27.41
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	4	4.60	0	0.00	0	0.00	4	2.96
โฆษณา	11	12.64	3	13.04	2	8.00	16	11.85
พสส./อสม.	1	1.15	0	0.00	0	0.00	1	0.74
อื่น ๆ	11	12.64	0	0.00	1	4.00	12	8.89

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวมีอาการปวดกล้ามเนื้อร้อยละ 75.77 ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดกล้ามเนื้อมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 76.84 ซึ่งการดูแลตนเองเบื้องต้นมากที่สุดคือบ้วนน้ำร้อยละ 90.91 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดกล้ามเนื้อมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 49.63 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือ ยาแก้ปวดร้อยละ 72.59 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 81.48 และผู้นำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือเพื่อนบ้านร้อยละ 36.30

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่า การเจ็บป่วยด้วยอาการปวดกล้ามเนื้อ ตำบลรัตนทอนพบมากที่สุดร้อยละ 82.29 รองลงมาตำบลดอนหันร้อยละ 79.52 น้อยที่สุดคือตำบลบ้านหัวไร่ร้อยละ 61.39 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นนั้นตำบลดอนหันพบมากที่สุดร้อยละ 83.33 ตำบลรัตนทอนร้อยละ 77.08 และตำบลบ้านหัวไร่ร้อยละ 69.35 การดูแลตนเองเบื้องต้นด้วยวิธีการเป็นไปตามวิธีทั้ง 3 ตำบลใช้มากที่สุดถึงมากกว่าร้อยละ 85.00 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เองพบที่ตำบลรัตนทอนร้อยละ 60.42 ตำบลบ้านหัวไร่ร้อยละ 40.32 และตำบลดอนหันร้อยละ 34.85 ประเภทของยาที่ใช้ทั้ง 3 ตำบลใช้ยาแก้ปวดมากที่สุดคือตำบลบ้านหัวไร่ร้อยละ 76.00 ตำบลรัตนทอนร้อยละ 72.41 และตำบลดอนหันร้อยละ 69.57 สถานที่ซื้อยาจะซื้อที่ร้านขายของชำในหมู่บ้านเหมือนกันหมดทั้ง 3 ตำบล และผู้นำให้ซื้อยานั้นตำบลบ้านหัวไร่และตำบลรัตนทอนมีเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำให้พบมากที่สุดคือร้อยละ 60.00 และ 31.04 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันคือเจ้าของร้านเป็นผู้แนะนำให้พบมากที่สุดร้อยละ 39.13 (ตาราง 37)

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดข้อ ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดข้อ	ด.โนนทัน	ด.ดอนหัน	ด.บ้านหว้า	รวม
	(n ₁ =175)	(n ₂ =83)	(n ₃ =101)	(N=359)
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเจ็บป่วย	69	39.43	33	39.76
เคยเจ็บป่วย	106	60.57	50	60.24
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	26	24.53	8	16.00
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	80	75.47	42	84.00
โดย บริหารร่างกาย	7	8.75	4	9.52
ปั่นนาวด	70	87.50	34	80.95
ประคบความร้อน	6	7.50	1	2.38
ความเย็น				
วิธีอื่น ๆ	18	22.50	3	7.14
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	44	41.51	32	64.00
มีการซื้อยาใช้เอง	62	58.49	18	36.00
ประเภทของยาที่ใช้				
ยาแก้ปวดลดไข้	39	62.90	12	66.67
ยาทาภายนอก	1	1.61	2	11.11
ยาอื่น ๆ	22	35.48	4	22.22
สถานที่ซื้อยา				
ร้านขายยา	7	11.29	1	5.56
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	45	72.58	15	83.33
สถานีอนามัย	2	3.23	1	5.56

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดข้อ ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการปวดข้อ	ด.โนนท่อน (n ₁ =175)		ด.ดอนหัน (n ₂ =83)		ด.บ้านหว้า (n ₃ =101)		รวม (N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อื่น ๆ	8	12.90	1	5.56	0	0.00	9	9.38
ผู้นำให้ข้อยา								
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	5	8.06	4	22.22	0	0.00	9	9.36
เพื่อนบ้าน	24	38.71	4	22.22	7	43.75	35	36.46
เจ้าของร้าน	20	32.26	6	33.33	3	18.75	29	30.21
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2	3.23	0	0.00	0	0.00	2	2.08
โฆษณา	3	4.84	3	16.67	3	18.75	9	9.38
อื่น ๆ	8	12.90	1	5.56	3	18.75	12	12.50

เมื่อพิจารณารวมทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการปวดข้อร้อยละ 51.81 ในครอบครัวที่เคยมีอาการปวดข้อมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 76.34 ซึ่งมีการดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการเป็นวดมากที่สุดร้อยละ 84.51 นอกจากนี้ในครอบครัวที่มีอาการปวดข้อมีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 51.61 ประเภทของยาที่ใช้มากคือยาแก้ปวดร้อยละ 64.58 สถานที่ซื้อยามากคือร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 76.04 และผู้นำให้ข้อยาที่พบมากที่สุดคือเพื่อนบ้านร้อยละ 36.46

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าตำบลโนนท่อนและตำบลดอนหันเคยเจ็บป่วยด้วยอาการปวดข้อใกล้เคียงกันคือร้อยละ 60.57 และ 60.24 ตามลำดับ ตำบลบ้านหว้าร้อยละ 29.70 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการปวดข้อพบมากที่สุดคือตำบลดอนหันร้อยละ 84.00 รองลงมาตำบลโนนท่อนร้อยละ 75.47 น้อยที่สุดคือตำบลบ้านหว้าร้อยละ 66.67 ส่วนการดูแลตนเองเบื้องต้นพบว่าทั้ง 3 ตำบลใช้วิธีการเป็นวดมากที่สุดคือตั้งแต่ร้อยละ 80.00 ขึ้นไป เกี่ยวกับการซื้อยาใช้

เองพบมากที่สุดที่ตำบลโนนท่อนร้อยละ 58.49 รองลงมาตำบลบ้านหว้าร้อยละ 53.33 และน้อยที่สุดที่ตำบลดอนหันร้อยละ 36.00 ประเภทของยาที่ใช้ทั้ง 3 ตำบลยาฆ่าแมลงมากกว่าร้อยละ 60.00 สูงที่สุดเหมือนกัน สถานที่ซื้อยาทั้ง 3 ตำบลจะซื้อยาจากร้านขายของชำในหมู่บ้านมากที่สุด และผู้แนะนำให้ซื้อยานั้นตำบลบ้านหว้าและตำบลโนนท่อนมีเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำที่พบมากที่สุดถึงร้อยละ 43.75 และ 38.71 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันคือ เจ้าของร้านเป็นผู้แนะนำที่พบมากที่สุดร้อยละ 33.33 (ตาราง 38)

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการนอนไม่หลับ ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเอง	ด.โนนท่อน	ด.ดอนหัน	ด.บ้านหว้า	รวม
เอง เมื่อสมาชิกในครอบครัว	(n ₁ =175)	(n ₂ =83)	(n ₃ =101)	(N=359)
มีอาการนอนไม่หลับ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
ไม่เคยเจ็บป่วย	83 47.43	33 39.76	61 60.40	177 49.30
เคยเจ็บป่วย	92 52.57	50 60.24	40 39.60	182 50.70
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	11 11.96	8 16.00	6 15.00	25 13.74
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	81 88.04	42 84.00	34 85.00	157 86.26
โดย ทำสมาธิ	1 1.23	3 7.14	1 2.94	5 3.19
นอนไปเรื่อย ๆ	68 83.95	36 85.72	30 88.24	134 85.35
วิธีอื่น ๆ	12 14.82	3 7.14	12 35.29	27 17.20
ไม่มีการซื้อยาตัวเอง	79 85.87	46 92.00	37 92.50	162 89.01
มีการซื้อยาตัวเอง	13 14.13	4 8.00	3 7.50	20 10.99
ประเภทของยาที่ใช้				
ยานอนหลับ	13 100.00	2 50.00	3 100.00	18 90.00
ยาอื่น ๆ	0 0.00	2 50.00	0 0.00	2 10.00

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการ
นอนไม่หลับ ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลสุขภาพ	ด.โนนทัน	ด.ดอนหัน	ด.บ้านหว้า	รวม
เอง เมื่อมีอาการนอนไม่หลับ	(n ₁ =175)	(n ₂ =83)	(n ₃ =101)	(N=359)
มีวิธีการนอนไม่หลับ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
สถานที่ซื้อยา				
ร้านขายยา	1 7.69	1 25.00	0 0.00	2 10.00
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	8 61.54	1 25.00	2 66.67	11 55.00
สถานีอนามัย	3 23.08	1 25.00	0 0.00	4 20.00
อื่น ๆ	1 7.69	1 25.00	1 33.33	3 15.00
ผู้แนะนำให้ซื้อยา				
สามี/ภรรยา	0 0.00	2 50.00	0 0.00	2 10.00
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	3 23.08	0 0.00	1 33.33	4 20.00
เพื่อนบ้าน	2 15.39	1 25.00	1 33.33	4 20.00
เจ้าของร้าน	2 15.39	0 0.00	1 33.33	3 15.00
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2 15.39	1 25.00	0 0.00	3 15.00
โฆษณา	2 15.39	0 0.00	0 0.00	2 10.00
อื่น ๆ	2 15.39	0 0.00	0 0.00	2 10.00

เมื่อพิจารณาทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวมีการเจ็บป่วยด้วยอาการนอนไม่หลับร้อยละ 50.70 ในครอบครัวที่เคยมีอาการนอนไม่หลับมีการดูแลตนเองเบื้องต้นร้อยละ 86.26 ซึ่งมีการดูแลตนเองเบื้องต้นโดยการนอนไปเรื่อย ๆ มากที่สุดร้อยละ 85.35 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการนอนไม่หลับ มีการซื้อยาใช้เองร้อยละ 10.99 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุดคือยานอนหลับร้อยละ 90.00 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 55.00 และผู้แนะนำให้ซื้อยาที่พบมากที่สุดเท่า

กันอยู่ 2 กลุ่ม คือ ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง) และเพื่อนบ้าน ร้อยละ 20.00

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่าการเจ็บป่วยด้วยอาการนอนไม่หลับมากที่สุดที่ตำบลดอนหันร้อยละ 60.24 รองลงมาคือตำบลโนนท่อนร้อยละ 52.57 น้อยที่สุดที่ตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 39.60 สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการนอนไม่หลับทั้ง 3 ตำบลมีการดูแลตนเองมากกว่าร้อยละ 80.00 ส่วนวิธีการที่ใช้ในการดูแลตนเองนั้นทั้ง 3 ตำบลใช้วิธีการนอนไปเรื่อย ๆ เหมือนกันหมด คือ ตำบลบ้านหว้า ร้อยละ 88.24 ตำบลดอนหันร้อยละ 85.72 และตำบลโนนท่อน ร้อยละ 83.95 เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เองทั้ง 3 ตำบลมีการซื้อยาใช้เองน้อยมากคือน้อยกว่าร้อยละ 15.00 ประเภทของยาที่ซื้อจะซื้อยานอนหลับมากที่สุดทั้ง 3 ตำบล สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดเหมือนกันทั้ง 3 ตำบลคือร้านขายของชำในหมู่บ้าน และผู้นำให้ซื้อยาของตำบลดอนหันที่พบมากที่สุดคือ สามี/ภรรยา ร้อยละ 50.00 ตำบลโนนท่อนคือ ญาติ ร้อยละ 23.08 ส่วนตำบลบ้านหว้าผู้นำให้ซื้อยาพบมากเท่ากันทั้ง ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง) เพื่อนบ้านและเจ้าของร้าน คือร้อยละ 33.33 (ตาราง 39)

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมนอนไม่หลับการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการแพ้เบื้อยพอง ในตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

พฤติกรรมนอนไม่หลับการดูแลตนเอง เมื่อมีอาการแพ้เบื้อยพอง	ด.โนนท่อน (n ₁ =175)	ด.ดอนหัน (n ₂ =83)	ด.บ้านหว้า (n ₃ =101)	รวม (N=359)
จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
ไม่เคยเจ็บป่วย	122 69.71	65 78.31	85 84.16	272 75.77
เคยเจ็บป่วย	53 30.29	18 21.69	16 15.84	87 24.23
ไม่มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	10 18.87	11 61.11	8 50.00	29 33.33
มีการดูแลตนเองเบื้องต้น	43 81.13	7 38.89	8 50.00	58 66.67
โรคยาฆ่าสมุนไพรรากไม้	8 18.61	3 42.86	2 25.00	13 22.41
ทำความสะอาดแผลและ	32 74.42	6 85.71	5 62.50	43 74.14
อื่นๆ				

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของครอบครัวเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการ
แผลเปื่อยพุพอง านตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ต่อ)

พฤติกรรมอนามัยในการดูแลตนเองเมื่อมีอาการ แผลเปื่อยพุพอง	ต.โนนทัน (n ₁ =175)	ต.ดอนหัน (n ₂ =83)	ต.บ้านหว้า (n ₃ =101)	รวม (N=359)
จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
วิธีอื่น ๆ	9 20.93	3 42.86	4 50.00	16 27.59
ไม่มีการซื้อยาใช้เอง	21 39.62	15 83.33	9 56.25	45 51.72
มีการซื้อยาใช้เอง	32 60.38	3 16.67	7 43.75	42 48.28
ประเภทของยาที่ใช้				
ยาปฏิชีวนะ	27 84.38	1 33.33	5 71.43	33 78.57
ยาใส่แผล เช่น ยาตรา	3 9.38	2 66.67	1 14.29	6 14.29
รวมซื้อมาใช้				
ยาอื่น ๆ	2 6.25	0 0.00	1 14.29	3 7.14
สถานที่ซื้อยา				
ร้านขายยา	4 12.50	0 0.00	0 0.00	4 9.52
ร้านขายของชำในหมู่บ้าน	26 81.25	3 100.00	7 100.00	36 85.71
สถานีอนามัย	2 6.25	0 0.00	0 0.00	2 4.76
ผู้แนะนำให้ซื้อยา				
ญาติ (พ่อแม่พี่น้อง)	6 18.75	1 33.33	0 0.00	7 16.67
เพื่อนบ้าน	12 37.50	0 0.00	4 57.14	16 38.10
เจ้าของร้าน	6 18.75	1 33.33	2 28.57	9 21.43
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	2 6.25	0 0.00	0 0.00	2 4.76
โฆษณา	2 6.25	1 33.33	1 14.29	4 9.52
อื่น ๆ	4 12.50	0 0.00	0 0.00	4 9.52

เมื่อพิจารณาจากทั้ง 3 ตำบล พบว่าครอบครัวที่เคยมีสมาชิกในครอบครัวเคยมีแผลบ่อย พุพองร้อยละ 24.23 ในครอบครัวที่เคยมีอาการแผลบ่อย พุพอง มีการดูแลตนเองเบื้องต้น ร้อยละ 66.67 วิธีการดูแลตนเองเบื้องต้นที่พบมากที่สุดคือ ทำความสะอาดแผลใส่ยา ร้อยละ 74.14 นอกจากนี้ในครอบครัวที่เคยมีอาการแผลพุพอง มีการซื้อยาใช้เองถึงร้อยละ 48.28 ประเภทของยาที่ใช้มากที่สุด คือ ยาปฏิชีวนะร้อยละ 78.57 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดคือร้านขายของชำในหมู่บ้านร้อยละ 85.71 และผู้นำให้ซื้อยามากที่สุดคือเพื่อนบ้านร้อยละ 38.10

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบในแต่ละตำบล พบว่า การเจ็บป่วยด้วยอาการแผลบ่อยพุพองพบน้อยกว่าร้อยละ 31.00 ทั้ง 3 ตำบล สำหรับการดูแลตนเองเบื้องต้นเมื่อมีอาการแผลบ่อยพุพองนั้นตำบลโนนท่อนมีการดูแลตนเองมากที่สุดร้อยละ 81.13 รองลงมาคือตำบลบ้านหว้าร้อยละ 50.00 น้อยที่สุดคือตำบลดอนหันร้อยละ 38.89 ส่วนวิธีการที่ใช้ในการดูแลตนเองนั้นทั้ง 3 ตำบลใช้วิธีการทำความสะอาดแผลและใส่ยามากที่สุดเหมือนกัน เกี่ยวกับการซื้อยาใช้เอง ตำบลโนนท่อนพบร้อยละ 60.38 ตำบลบ้านหว้าร้อยละ 43.75 และน้อยที่สุดที่ตำบลดอนหันเพียงร้อยละ 16.67 ประเภทของยาที่ใช้ทั้งตำบลโนนท่อนและตำบลบ้านหว้าใช้ยาปฏิชีวนะมากที่สุดเหมือนกันคือร้อยละ 84.38 และ 71.43 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันใช้ยาใส่แผล เช่น ยาตราร่มชูชีพ ยาขี้ผึ้ง มากที่สุดร้อยละ 66.67 สถานที่ซื้อยาที่พบมากที่สุดเหมือนกันทั้ง 3 ตำบล คือ ร้านขายของชำในหมู่บ้าน และผู้นำให้ซื้อยานั้นตำบลบ้านหว้าและตำบลโนนท่อนมีเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำที่พบมากที่สุดคือร้อยละ 57.14 และ 37.50 ตามลำดับ ส่วนตำบลดอนหันทั้งญาติ (พ่อแม่พี่น้อง) เจ้าของร้าน และการโฆษณา มีส่วนสนับสนุนมากที่สุดเท่ากันคือร้อยละ 33.33 ที่แนะนำให้ซื้อยา (ตาราง 40)

ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่มีการเจ็บป่วยในรอบ 1 ปี จำแนกตามสถานบริการ
สาธารณสุขที่ไปใช้บริการ

สถานบริการที่สมาชิกใน	ต.วินนทอน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านห้วย		รวม	
ครอบครัวไปใช้บริการ	(n ₁ =145)		(n ₂ =72)		(n ₃ =81)		(N=298)	
เมื่อเจ็บป่วย	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานเฝ้าไข้	92	63.45	54	75.00	41	50.61	187	62.75
โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น	46	31.72	39	54.17	24	29.63	109	36.58
โรงพยาบาลศรีนครินทร์	19	13.10	3	4.17	11	13.58	33	11.08
โรงพยาบาลจิตเวช	3	2.07	2	2.78	0	0.00	5	1.68
ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6	4	2.76	9	12.50	17	20.99	30	10.07
สถานบริการอื่น ๆ คลินิก	39	26.90	14	19.44	26	32.09	79	26.51
โรงพยาบาลเอกชน								

การเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาพบว่าจากครอบครัวที่ศึกษา 359 ครอบครัว มีการเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัว 298 ครอบครัว และสถานบริการด้านสาธารณสุขที่สมาชิกไปใช้บริการส่วนใหญ่จะไปใช้บริการของสถานเฝ้าไข้ ร้อยละ 62.75 โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่นร้อยละ 36.58 เมื่อพิจารณาการไปใช้บริการเมื่อเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวแต่ละตำบลแล้ว มีความสอดคล้องกับทุกตำบล คือ ส่วนใหญ่ไปใช้บริการที่สถานเฝ้าไข้ รองลงมาไปใช้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น การที่ประชาชนนิยมไปใช้บริการของสถานเฝ้าไ้นั้นอาจเป็นไปได้อาจเป็นสถานบริการที่อยู่ใกล้บ้านระยะทางไม่ไกล การเดินทางสะดวก ประกอบกับการเจ็บป่วยนั้นไม่รุนแรงมากส่วนที่คิดว่ารุนแรงและรับบริการที่สถานเฝ้าไข้แล้วอาการป่วยไม่ดีขึ้น จึงไปขอรับบริการของโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น และบริการจากแหล่งอื่น (ตาราง 41)

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวเมื่อเจ็บป่วยในรอบ 1 ปี ไปใช้
บริการของสถานีนอนามัย จำแนกตามความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ

ความคิดเห็นในการ	ด.รินท่อน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านห้วย		รวม	
ไปใช้บริการสุขภาพ	(n ₁ =92)		(n ₂ =54)		(n ₃ =41)		(N=187)	
ที่สถานีนอนามัย	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พึงพอใจ เพราะ								
สะดวกรวดเร็ว	68	73.91	42	77.78	29	70.73	139	74.33
รักษาได้ผล	58	63.04	49	90.74	30	73.17	137	73.26
ค่าบริการเหมาะสม	53	57.61	43	79.63	28	68.29	124	66.31
ให้การต้อนรับดี	46	50.00	35	64.81	20	48.78	101	54.01
อื่น ๆ	10	10.87	3	5.56	3	7.32	16	8.56
ไม่พึงพอใจ เพราะ								
ล่าช้า เสียเวลา รอนาน	4	4.35	2	3.70	1	2.44	7	3.74
รักษาไม่ได้ผล	14	15.22	1	1.85	5	12.20	20	10.69
ค่าบริการไม่เหมาะสม	7	7.61	1	1.85	0	0.00	8	4.28
ให้การต้อนรับไม่ดี	3	3.26	1	1.85	0	0.00	4	2.14
อื่น ๆ	4	4.35	0	0.00	0	0.00	4	2.14

ครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยและไปใช้บริการของสถานีนอนามัย การศึกษาถึงความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ พบว่า พึงพอใจเพราะสะดวกรวดเร็ว ร้อยละ 74.33 รักษาได้ผล ร้อยละ 73.26 ค่าบริการเหมาะสมร้อยละ 66.31 ให้การต้อนรับดี ร้อยละ 54.01 ส่วนความไม่พึงพอใจนั้น ส่วนใหญ่พบว่า รักษาไม่ได้ผล ร้อยละ 10.69 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตำบลก็พบว่าด้านความพึงพอใจในเรื่องสะดวกรวดเร็ว รักษาได้ผล ค่าบริการเหมาะสม ให้การต้อนรับดี สอดคล้องกันทั้ง 2 ตำบล คือ ตำบล รินท่อน และตำบลบ้านห้วย ส่วนตำบลดอนหัน นั้น พึงพอใจเพราะรักษาได้ผล มีถึงร้อยละ

90.74 รองลงมาคือค่าบริการเหมาะสม ร้อยละ 79.63 สะดวกรวดเร็วร้อยละ 77.78 และการต้อนรับดี ร้อยละ 64.81 (ตาราง 42)

ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่มีสมาชิกเจ็บป่วยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาไปใช้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลจิตเวช ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ จำแนกตามความพึงพอใจ

ความคิดเห็นในการไปใช้ บริการสุขภาพ	ด. รินท่อน (n ₁ =72)		ด. ดอนหัน (n ₂ =53)		ด. บ้านหว้า (n ₃ =52)		รวม (N=177)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พึงพอใจ เพราะ								
สะดวกรวดเร็ว	31	43.06	33	62.26	18	34.62	82	46.33
รักษาได้ผล	47	65.28	44	83.02	38	73.08	129	72.88
ค่าบริการเหมาะสม	34	47.22	33	62.26	27	51.92	94	53.11
ให้การต้อนรับดี	40	55.56	29	54.72	25	48.08	94	53.11
อื่น ๆ	2	2.78	3	5.66	5	9.62	10	5.65
ไม่พึงพอใจ เพราะ								
ล่าช้า เสียเวลา รอนาน	21	29.17	10	18.87	2	3.85	33	18.64
รักษาไม่ได้ผล	7	9.72	8	15.09	2	3.85	17	9.60
ค่าบริการไม่เหมาะสม	10	13.89	2	3.77	3	3.85	15	8.47
ให้การต้อนรับไม่ดี	2	2.78	5	9.43	0	0.00	7	3.95
อื่น ๆ	1	1.39	1	1.87	1	1.92	3	1.69

ความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาแล้วไปใช้บริการของโรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น โรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลจิตเวช และศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6

พบว่า ความพึงพอใจต่อบริการของสถาบันดังกล่าวในด้านการรักษาได้ผลเป็นส่วนใหญ่มาก ร้อยละ 72.88 รองลงมาคือ ค่าบริการเหมาะสมและการให้การต้อนรับดีมีร้อยละ เท่ากันคือร้อยละ 53.11 ส่วนความพึงพอใจด้านความสะดวกรวดเร็วมีร้อยละ 46.33 แต่เมื่อพิจารณาจากความไม่พึงพอใจพบว่าส่วนใหญ่ต้องเสียเวลาในการคอยนานและล่าช้า ร้อยละ 18.64 ถ้านำมาพิจารณาแยกแต่ละตำบลพบว่าทั้ง 3 ตำบลมีความสอดคล้องกันในด้านความคิดเห็นต่อความพึงพอใจในด้านการรักษาได้ผล รองลงมาคือ ค่าบริการเหมาะสม และการให้การต้อนรับดี ส่วนความไม่พึงพอใจนั้น ส่วนใหญ่ทั้ง 3 ตำบลให้ความเห็นว่า ล่าช้า เสียเวลารอนาน สอดคล้องกันทุกตำบล (ตาราง 43)

ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่มีสมาชิกในครอบครัวเมื่อเจ็บป่วยในรอบ 1 ปี ไปขอรับบริการของคลินิกและหรือโรงพยาบาลเอกชน จำแนกตามความพึงพอใจ

ความคิดเห็นในการไปขอรับบริการสุขภาพ	ต.รัตนท่อน (n ₁ =39)		ต.ดอนหัน (n ₂ =14)		ต.บ้านหว้า (n ₃ =26)		รวม (N=79)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พึงพอใจ เพราะ								
สะดวกรวดเร็ว	28	71.79	10	71.43	13	50.00	51	64.56
รักษาได้ผล	24	61.54	10	71.43	19	73.08	53	67.09
ค่าบริการเหมาะสม	9	23.08	10	71.43	14	53.85	33	41.77
ให้การต้อนรับดี	20	51.28	10	71.43	15	57.69	45	56.96
อื่น ๆ	2	5.13	1	7.14	1	3.85	4	5.06
ไม่พึงพอใจ เพราะ								
ล่าช้า เสียเวลา รอนาน	0	0.00	1	7.14	0	0.00	1	1.27
รักษาไม่ได้ผล	3	7.69	1	7.14	1	3.85	5	6.33
ค่าบริการไม่เหมาะสม	14	35.89	2	14.28	1	3.85	17	21.52
ให้การต้อนรับไม่ดี	1	2.56	1	7.14	0	0.00	2	2.53
อื่น ๆ	0	0.00	0	0.00	2	7.69	2	2.53

ความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาไปใช้บริการการรักษาของ คลินิกและหรือโรงพยาบาลเอกชน ด้านความพึงพอใจเพราะรักษาได้ผลมีร้อยละ 67.09 รองลงมา พึงพอใจเพราะสะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 64.56 ให้ความสำคัญรับดี ร้อยละ 56.96 ด้านความไม่พึงพอใจนั้นพบว่าค่าบริการไม่เหมาะสมร้อยละ 21.52 การพิจารณาแยกตำบลแล้วพบว่า ตำบลโนนท่อน และ ตำบลดอนหัน มีความพึงพอใจด้านความสะดวกรวดเร็วเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 71.79 และ 71.43 ตามลำดับ อันดับรองลงมาคือรักษาได้ผลร้อยละ 61.54 และ 71.43 ตามลำดับ ส่วนตำบลบ้านหว้าส่วนใหญ่ของความพึงพอใจคือรักษาได้ผลร้อยละ 73.08 รองลงมาคือให้ความสำคัญรับดี ร้อยละ 57.69 ส่วนด้านความไม่พึงพอใจนั้นพบว่าทั้ง 3 ตำบลส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจด้านค่าบริการไม่เหมาะสม สอดคล้องกันทั้ง 3 ตำบล (ตาราง 44)

ตาราง 45 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวเมื่อเจ็บป่วยในรอบ 1 ปีไปใช้บริการที่สถานีนอนามัยแล้วไม่หาย จำแนกตามสถานบริการด้านสุขภาพที่ไปรักษาต่อ

สถานบริการที่สมาชิกใน	ต.โนนท่อน		ต.ดอนหัน		ต.บ้านหว้า		รวม	
ครอบครัวไปใช้บริการต่อไป	(n ₁ =92)		(n ₂ =54)		(n ₃ =41)		(N=187)	
เมื่อไปรักษาที่สถานีนอนามัยแล้วไม่หาย	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น	53	57.61	39	72.22	14	34.15	106	56.68
โรงพยาบาลศรีนครินทร์	17	18.48	1	1.85	3	7.32	21	11.23
ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6	5	5.43	6	11.11	11	26.83	22	11.76
ศูนย์วัณโรคבוד	1	1.09	2	3.70	2	4.88	5	2.67
โรงพยาบาลจิตเวช	2	2.17	1	1.85	1	2.44	4	2.14
คลินิกเอกชน	23	25.00	2	3.70	9	21.95	34	18.18
โรงพยาบาลเอกชน	2	2.17	2	3.70	1	2.44	5	2.67
อื่น ๆ	3	3.26	1	1.85	0	0.00	4	2.14

การศึกษาสถานบริการที่สมาชิกนครพนมครัวไปใช้บริการเมื่อไปขอรับบริการที่สถานีนามัยแล้วไม่หาย ได้ไปใช้บริการจากสถานบริการที่อื่นต่อไปนั้นพบว่า ส่วนใหญ่จะไปใช้บริการที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ร้อยละ 56.68 รองลงมาไปใช้บริการต่อที่คลินิกเอกชน ร้อยละ 18.18 เมื่อพิจารณาแยกตำบลพบว่า มีความสอดคล้องกันทั้ง 3 ตำบล คือ จะไปใช้บริการต่อที่โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ตำบลโนนทัน อันดับรองลงมาไปใช้ที่คลินิกเอกชน ส่วนอีก 2 ตำบลคือ ตำบลดอนหันและ ตำบลบ้านหว่า อันดับรองลงมาจะไปใช้บริการที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 6 (ตาราง 45)

4.5 ความต้องการของประชาชนต่อบริการสาธารณสุขของรัฐ

ตาราง 46 ความต้องการของประชาชนต่อบริการสาธารณสุขของรัฐ

	ด.โนนทัน		ด.ดอนหัน		ด.บ้านหว่า		รวม	
ความต้องการ	(n=175)		(n=83)		(n=101)		(N=359)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บริการรักษาฟรี	52	29.71	32	38.55	33	32.67	117	32.59
บริการที่สะดวกและรวดเร็ว	121	69.14	67	80.72	59	58.42	247	68.80
งานกรณี่ที่เสียค่ารักษาแพงต้อง	25	14.29	13	15.66	15	14.85	53	14.76
การยาที่มีคุณภาพ								
ต้องการให้บอกผู้ป่วยเป็นโรค	47	26.86	17	20.48	31	30.69	95	26.46
อะไร								
ต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติ	70	40.00	29	34.94	28	27.72	127	35.38
ตัวจากแพทย์/พยาบาล								
อื่น ๆ	53	30.29	17	20.48	31	30.69	101	28.13

ความต้องการของประชาชนต่อการไปรับบริการจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ พบว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่ต้องการบริการที่สะดวกและรวดเร็วร้อยละ 68.80 ต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติตัวจากแพทย์และพยาบาลร้อยละ 35.38 ต้องการบริการรักษาฟรี ร้อยละ 32.59 ต้องการให้บอกว่าเป็นโรคอะไร ร้อยละ 26.46 และร้อยละ 28.13 เป็นอื่น ๆ ซึ่งได้กล่าวไว้ข้างท้ายนี้

เมื่อพิจารณาความต้องการของประชาชนของแต่ละตำบล ตำบลในท่อนต้องการบริการที่สะดวกและรวดเร็วร้อยละ 69.14 ต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติตัวจากแพทย์/พยาบาลร้อยละ 40.00 ตำบลดอนหันต้องการบริการที่สะดวกและรวดเร็ว ร้อยละ 80.72 ต้องการบริการรักษาฟรี ร้อยละ 38.55 ต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติตัวจากแพทย์/พยาบาล ร้อยละ 34.94 ตำบลบ้านหว้าต้องการบริการที่สะดวกและรวดเร็ว ร้อยละ 58.42 ต้องการบริการรักษาฟรี ร้อยละ 32.67 ต้องการให้บอกว่าเป็นโรคอะไร และอื่น ๆ ร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 30.69 (ตาราง 46)

ส่วนความต้องการด้านอื่น ๆ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ความต้องการที่มีต่อโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการและสถานีอนามัยตำบล

ความต้องการที่มีต่อโรงพยาบาลหรือศูนย์บริการ ได้แก่

- ต้องการแพทย์ที่มีคุณธรรม ให้ความสนใจเอาใจใส่ผู้ป่วยมาก ๆ
- ให้การต้อนรับดีขึ้นกว่าเดิม ต้อนรับอย่างสุภาพ
- ตรวจร่างกายให้ละเอียด รักษาให้หายเร็ว ให้ความเข้าใจโรคที่เป็นอยู่
- เจ้าหน้าที่สนใจผู้ป่วยมากขึ้น ให้การดูแลอย่างดีเมื่อไปรับบริการและดูแลผู้ป่วยให้ทั่วถึง
- ต้องการให้มีแพทย์ พยาบาล จำนวนมาก เพื่อที่ผู้ป่วยจะไม่ต้องคอยนาน
- ต้องการให้แพทย์มาดูแลเร็ว ๆ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเพราะพยาบาลบอกให้อดทน
- ต้องการให้เจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี พูดจาดีเมื่อเอาบัตรส่งเคราะห์ไปแสดง
- ต้องการให้เจ้าหน้าที่พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพเพราะอ่อนหวาน ไม่ใช้อารมณ์กับผู้ป่วย และ

ไม่มองดูว่าเป็นคนบ้านนอก

- ต้องการให้เอาใจใส่ผู้ป่วย ไม่ควรห่วงเวลาพักหรือใกล้พักเที่ยงรีบ ๆ ตรวจ
- วันหยุดให้การรักษาที่ดีและต้อนรับดีเหมือนวันราชการ
- เจ้าหน้าที่ทำคลอด พูดจาไม่ดี และให้สนใจผู้ที่มาคลอดมากกว่านี้
- ต้องการความเอาใจใส่จากแพทย์และพยาบาล

- คำรักษาถูก ไม่แพง
- อยากรู้ได้มาก ๆ
- ต้องการให้มีการปรับปรุงความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม

ความต้องการที่มีต่อสถานีนอนามัยตำบล

- สถานีนอนามัย ควรมีเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้น
- ควรมียาและเครื่องมือน้ำให้ครบ
- สร้าง ห้องตลอดที่สถานีนอนามัย
- ต้องการให้มีการรณจเงินจากสถานีนอนามัยนำส่งผู้ป่วยในโรงพยาบาล